

polregio.eu

PERSONALIA

**Ein anderer Deutscher
in Polen**

► 12

Złodziej koguta w barwach jesieni

**– więcej o Akwizgranie,
mieście rekordów na str. 9**

TIERISCH
**Polnischer
Windhund** ► 16

AHOJ, PRZYGODO...!
**„Góry wysokie! Kto im z
wami walczyć każe...?”** ► 19

RANDKA Z KLIO
**Człowiek który uratował
relikwie świętego Wojciecha** ► 20

KULTÜRLICH
**Wunderkinder, Dreckskerle
und magische Orte** ► 21

KONSULAT GENERALNY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
W KOLONII

Wspólnota Polska

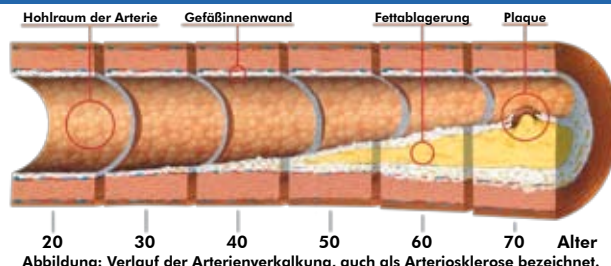
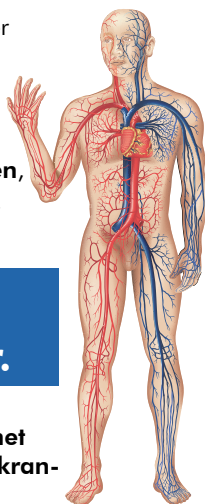
Pismo dofinansowane przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” w Warszawie ze środków Kancelarii Senatu RP
www.p Polonia-polska.pl

Arterienverkalkung frühzeitig vorbeugen! Aktion „Deutschland macht den Herz-Check“

Als Folge der Arteriosklerose kommt es zum teilweisen oder vollständigen Verschluss der betroffenen Arterie und damit zur Unterversorgung nachfolgender Organe.

Folgeerkrankungen können sein:

Durchblutungsstörungen, koronare Herzerkrankungen, Herzinfarkt, Schlaganfall und/oder Niereninsuffizienz, Schäden an Nervenzellen.

Chelat-Therapie re-vitalisiert, aktiviert den gesamten Körper.

Die therapeutische Alternative in der Behandlung von allgemeiner Arteriosklerose – Gefäßverkalkung eröffnet neue Wege in der Behandlung aller degenerativen Erkrankungen und verhindert vorzeitiges Altern.

Wir geben Ihnen wertvolle Tipps, wie Sie Herz und Gefäße schützen können.
Wir klären Sie auf, welche Gefahren in Ihrem Blut lauern.

Praxis für biologische Heilmethoden
Peter Puchalla, Heilpraktiker

Vaalser Str. 525
52074 Aachen
Tel.: 0241 - 413 40 70

Nasz hotel w internecie: www.aachen-hansahaus.de
Informacje i rezerwacje telefonicznie lub osobiście.

serdecznie zapraszamy do

Hansa - Haus Aachen

w Aachen - Eilendorf

**Możliwość noclegowe już od 19,- €
za noc od osoby**

**Jak co roku
SYLVESTER W HANSA-HAUS**

**sprzedaż biletów
od listopada do 15.12.2008**

to wszystko w cenie biletu:

- ciepło - zimny bufet,
 - napoje bezalkoholowe,
 - piwo: Bit, Kölsch, Żywiec z beczki,
 - 1 butelka wódki Luxusowej na parę,
 - sekt na powitanie Nowego Roku,
 - „Ból nóg” zabawa do samego rana gwarantowana
- miejsca siedzące ograniczone
- Informacje i bilety: Hansa-Haus
Tel.: 0241-551380

Partyserwis od 10 osób:

Menu trzydaniowe od 10,50 €, bufet zimny i ciepły od 16,50 €

Oferujemy profesjonalną organizację uroczystości na wszystkie okazje:
wesela, urodziny, chrzty, **komunie** itd.

Organizujemy również zabawy taneczne, karnawałowe i sylwestrowe.

Von-Coels-Str. 42
52080 Aachen-Eilendorf
Tel. 02 41 / 55 13 80
Fax 02 41 / 55 13 50

Zapraszamy:
pn., śr., cz. 18:00 - 01:00
pt. 18:30 - 01:00
so., nd. zabawy i uroczystości

Dojazd autobusem nr. 12 i 22 pod samą restaurację (przystanek Karlstr.).

Komunie z polskimi daniami

Organizujemy komunie z polskimi daniami w naszym lokalu.
Na życzenie oferujemy catering z polskimi daniami u Państwa w domu.

Liebe Leser,

zum ersten Mal haben wir in Aachen auf dem Lousberg Polregionale 2008, unter dem Motto „Schlesischer Sommer“ gefeiert. Es war ein Fest in einem ganz neuen Format. Polregionale wurde sehr gut angenommen, was sogar die Lokalpresse bemerkte. Wir haben Polregionale als ein Fest polnischer Kultur konzipiert, welche wir den Aachenern und allen Interessierten von nah und fern vorstellen wollten. Da die polnische Kultur groß ist und Polen ein weites Land, so haben wir beschlossen, beide in „Folgen“ zu zeigen. Schlesien hat den Reigen der polnischen Regionen eröffnet: mit Musik, Malerei, Erholungsangeboten und ganz normal in netter Picknick-Atmosphäre.

Die Olympischen Spiele sind vorbei und damit olympische Emotionen. Die Olympischen Spiele in Peking haben, wie keine anderen in der Vergangenheit, Gemüter in der ganzen Welt bewegt. Die hervorragende Organisation aller Veranstaltungen – allen voran die Eröffnung im „Vogelnest“ einerseits und andererseits häufige Verletzungen der Menschenrechte, Festnahmen von Journalisten – kurz: alles unter Kontrolle. Polen sind selten mit gewonnenen Medaillen einfach zufrieden, trotz der 10 Medaillen und des 20. Platzes im olympischen Ranking gab es nicht wenige kritische Äußerungen in der polnischen Presse und in Internetforen.

Wer will, mag jammern – und wir? Für uns hat das herbstliche Aachen ein schönes Kulturprogramm vorbereitet – nutzen wir das Angebot. AachenSeptemberSpecial hat bereits 2007 den Aachener Kultursommer abgelöst. Es gibt auch deutsch-polnische Akzente – der in Polen bekannte Kabarettist und Schauspieler Steffen Möller wird in Aachen sein neues Kabarett-Programm „Viva Polonia“ vorstellen.

Liebe Leser,
ich wünsche Ihnen und mir einen schönen
Goldenen Polnischen Herbst* in Aachen
Renata A. Thiele

*so heißt in Polnisch der Altweibersommer

Drodzy Czytelnicy!

Po raz pierwszy bawiliśmy się w tym roku na Lousbergu na Polregionale 2008, pod tytułem „Śląskie Lato” – na imprezie nowego formatu. Polregionale została przyjęta bardzo dobrze, co zauważyła nawet lokalna prasa. Polregionale zaplanowaliśmy jako święto polskiej kultury, którą pragniemy prezentować mieszkańcom Akwizgranu i wszystkim zainteresowanym z bliższych i dalszych okolic. Ale ponieważ polska kultura jest wielka a Polska rozległa, postanowiliśmy pokazywać ją „w odcinkach”. Śląsk zainaugurował korowód regionów naszego pięknego kraju. Muzycznie, malarsko, uzdrowiskowo i zwyczajnie, w piknikowej atmosferze.

Za nami olimpijskie emocje. Olimpiada w Pekinie, jak żadna z wcześniejszych dzieliła opinie na całym świecie. Wspaniała organizacja olimpijskich widowisk – najpiękniejsze z nich to oczywiście otwarcie olimpiady w Ptasim Gnieździe, a z drugiej strony kolizje z prawami człowieka, aresztowania dziennikarzy – i pełna kontrola. Polacy rzadko bywają po prostu zadowoleni z medali, więc mimo 10 medali i dwudziestego miejsca w medalowym rankingu, w polskiej prasie i na stronach internetowych nie mało jest ocen krytycznych.

Ach, niech sobie inni narzekają. A my korzystajmy z ciekawego programu kulturalnego, jaki proponuje jesienny już Akwizgran. AachenSeptemberSpecial to nowy format, który w ubiegłym roku zastąpił Akwizgrańskie Lato Kulturalne. Są też niemiecko-polskie akcenty – znany w Polsce kabarecista i aktor Steffen Möller, który wreszcie zjedzie do naszego miasta, aby przedstawić swój program kabaretowy „Viva Polonia”.

Drodzy Czytelnicy, życzę Wam i sobie
pięknej Złotej Polskiej Jesieni w Akwizgranie
Renata A. Thiele

POLNISCHES PANORAMA

Polnisches Panorama 4

POZNAJ EUREGIO

O czym w Vogelsangu śpiewają ptaki? 5

REGIONALIA

**Tak pisały media o Polregionale 2008
POLREGIO, czyli jak się integrować w Europie** 6

**Polregionale 2008 Aachen
„Schlesischer Sommer” –
facettenreiches Kunst- und
Kulturfest** 7

**„Senio” znaczy dla seniorów
Czytanie bez okularów** 8

**Niemiecki Czerwony Krzyż
Spotkania w DRK Aachen** 8

Akwizgrańskie rekordy 9

PERSONALIA

**Ein anderer Deutscher
in Polen** 12

TIERISCH

Polnischer Windhund 16

NA SPORTOWO

**Pekin 2008 – olimpijskie
reminiscencje** 17

REISELUST

**ZAKOPANE – eine traumhafte
Erholungsgegend
Der Berg ruft in polnisch** 18

AHOJ, PRZYGODO...!

**„Góry wysokie! Kto im z wami
walczyć każe...?”** 19

RANDKA Z KLIO

**Człowiek który uratował
relikwie świętego Wojciecha** 20

KULTÜRLICH

**Einige Anmerkungen zur neuen
polnischen Literatur
Wunderkinder, Dreckskerle und
magische Orte** 21

TROCHĘ KULTURY

**Zza kinowego fotela
Elegy oder die Kunst zu lieben** 23

DOWCIPNIE | WITZIG

skrzyżuj słowa! 25

► 14

Polnisches Panorama

Krisengipfel der Europäischen Union in Brüssel zum Kaukasuskonflikt war laut Meinung der polnischen Delegation ein gemäßigter Erfolg.

In Brüssel anwesend waren Präsident Lech Kaczyński, Premierminister Donald Tusk und Außenminister Radosław Sikorski. Allein, dass es zu dem Treffen kam, sollte als ein positives Ergebnis verbucht werden, meinte nach dem Gipfel Außenminister Radosław Sikorski.

Der Gipfel in Brüssel ist auch ein polnischer Erfolg. Die Initiative kam ursprünglich von Premierminister Donald Tusk und hat sich später als notwendig erwiesen, da sich die Situation so entwickelte, wie Polen es von Anfang an befürchtet hatte. Auch inhaltlich hat der Gipfel polnische Politiker überzeugt. Die EU hatte unter anderem entschieden, die Gespräche über eine strategische Partnerschaft mit Russland vorläufig auf Eis zu legen. Russland müsse vorher die Bedingungen des Friedensplans erfüllen. Premierminister Tusk möchte mit seiner Einschätzung des Gipfels abwarten, bis konkrete Effekte auf die Haltung Russlands sichtbar werden. Positiv hervorzuheben sei aber schon jetzt das gestiegene Bewusstsein der komplexen Energieproblematik unter den EU-Politikern.

Polen hat einen Paragraphen zur Energieproblematik vorgeschlagen. Der Punkt spricht über die Notwendigkeit neuer, außer-russischer Energiequellen und neuer Transitmöglichkeiten. Dieser Paragraph ist zwar erst der Anfang des großen Energiespiels, aber er bringt die westeuropäische und die polnische Perspektive enger aneinander. Als nächster Programmpunkt stehen erneute Gespräche mit Moskau auf dem Plan. Ein Treffen zwischen dem französischen Präsidenten Nicolas Sarkozy und dem russischen Staatsoberhaupt Dmitrij Mjedwedew wurde für September vereinbart.

Abwehrraketen in Polen – nach spannenden Verhandlungen steht die Stationierung von Abwehrraketen auf polnischem Gebiet endgültig fest. Präsident Lech Kaczyński hat eine Einladung zur feierlichen Vertragunterzeichnung in Anwesenheit der Staatssekretärin Condoleezza Rice entgegengenommen. Premierminister Donald Tusk verkündete die Einigung auf eine Patriot-Batterie und rund 100 amerikanische Soldaten, die bis 2012 das System überwachen sollen, sowie die Zusage für die militärische Unterstützung Polens im Falle eines bedrohenden Konfliktes. Der Abschluss der rund zweijährigen Verhandlungen wurde durch den Südost-Europäischen Konflikt maßgeblich beschleunigt und half der Regierung seine Forderungen nach einer stärkeren Militärpräsenz letztendlich durchzusetzen, da die Befürchtung eines russischen Angriffes realer wurde. Russland übte scharfe Kritik an dem Abkommen und äußerte erneut, dass es sich bei dem Raketenabwehrsystem in Polen um eine Bedrohung der Sicherheit Russlands handele.

Erstes Atomkraftwerk in Polen sollte bis zum Jahre 2020 laut einem aktuellen Bericht der Regierung in Polen entstehen. Die neue Entwicklung in Polens Energiepolitik ist vor allem eine Reaktion auf den Wirtschaftsaufschwung mit einem Wachstum von rund 6 Prozent, die auch einen erheblich höheren Energieverbrauch nach sich zieht. Bisher wird die Energie in Polen durch den Einsatz von Braun- und Steinkohle gewonnen, ein Prozess, der weitgehend als Umwelt belastend bekannt ist. Mit dem Beitritt Polens in die Europäische Union hat sich das Land automatisch auch dem Klimaschutz nach dem Kyoto-Protokoll verpflichtet, das vor allem eine Reduktion in der CO₂-Emission anstrebt. Der mögliche Standort des Atomkraftwerkes ist weiterhin unbekannt, allerdings sind Gryfino und Żarnowiec immer wieder als mögliche Standorte in der Diskussion. Mit dem Bau des ersten Atomkraftwerkes in Polen hätte die Regierung laut einer aktuellen Umfrage rund 48 % der Polen auf ihrer Seite und 46 % gegen sich.

Prof. Bronisław Geremek starb am 13. Juli 2008 bei einem Autounfall im Alter von 76 Jahren. Aus bisher ungeklärten Gründen geriet sein Auto auf die Gegenfahrbahn einer Straße in der Nähe von Nowy Tomyśl und stieß frontal mit einem anderen Fahrzeug zusammen. Prof. Geremek war zuletzt Abgeordneter im Europäischen Parlament, nachdem er zwischen 1997 und 2000 das Amt des Außenministers in Polen innehielt und die treibende Kraft des NATO-Beitrittes von Polen war. Der Geschichtswissenschaftler führte ein bewegtes Leben und gilt heute als eine der wichtigsten politischen Figuren Polens. Prof. Geremek konnte mit elf Jahren mit seiner Mutter aus dem Warschauer Ghetto entfliehen. Nach schweren Jugendjahren studierte er Geschichtswissenschaften an der Universität Warschau und ging zwei weitere Jahre zur Ecole Pratique des Hautes Etudes in Paris und lehrte zwischen 1960 und 1965 am Zentrum für polnische Kultur der Pariser Universität. In den Folgejahren engagierte Geremek sich für die Solidarność und galt als enger Verbündeter des Vorsitzenden der unabhängigen Gewerkschaft, bis er selbst die Partei „Freiheits-Union“ gründete. 1998 wurde Prof. Bronisław Geremek mit dem Internationalen Karlspreis in Aachen ausgezeichnet und gehörte zu den beliebten Preisträgern der Polonia (Auslandspolen).

Schließung des polnischen Generalkonsulates in Leipzig ist beschlossen. Das Generalkonsulat der einzigen Vertretung Polens in den neuen Bundesländern Polens und das daran angeschlossene Polnische Institut in Leipzig werden demnächst aufgrund von internen Umstrukturierungen geschlossen. Polonia (Auslandspolen) äußerte sich kritisch zu der Schließung dieser politischen und kulturellen Vertretung Polens. Aber zur Beruhigung: die polnischen Botschaften in Berlin, Köln, Hamburg und München sollen weiterhin bestehen bleiben.

Wiesław Lewicki

**Unternehmensberatung
für Projekte in Polen und Ost-Europa**

Projektleitung und -Entwicklung

Investitionsberatung

www.s-management.de

SYSTEM MANAGEMENT

Dipl.-Ing. **Wiesław Lewicki**

- **Beratender Ingenieur** 52070 Aachen Sigmundstraße 8
- **Projektmanagement** Tel.: +49-(0) 241-40 79 11
- **Investitionsmanagement** Fax: +49-(0) 241-40 11 538
- **Interimsmanagement** Lewicki@s-management.de

www.s-management.de

O czym w Vogelsangu śpiewają ptaki?

Wycieczka do Vogelsangu, to przede wszystkim wycieczka w góry Eifel. Około 50 minut kluczy się wśród gór, zanim pojawi się zapisana odrębnie tablica: VOGELSANG. Po lewej las, po prawej otwarta przestrzeń, sprawiająca wrażenie porzuconego i zarośniętego częściowo boiska, może pasu startowego. Ale po co? Dla kogo?

Jadąc z Aachen należy w tym miejscu skręcić w lewo i stąd szeroką drogą, czy raczej czymś w rodzaju autostrady dojeżdża się do budki, gdzie miły w pan w mundurze oferuje informator, a także płatny parking bezpośrednio przed wrotami Vogelsangu – 3 euro, które warto wydać, jeśli nie chce się maszerować kawał drogi, do centrum czyli Adlerhof, pieszo. Od tego punktu wszystko sprawia wrażenie – i słusznie – porzuconego obiektu. Tak też jest: do 2005 roku obiekt wykorzystywano jako koszary NATO pod dowództwem armii belgijskiej. Belgijskiej? Tu w Niemczech? Taki był układ. Po II-jej wojnie światowej obiekt ten o wielkości 100 ha zajęli Amerykanie. Rok później w 1946 przejęli go na 4 lata

Brytyjczycy, by potem przekazać go Belgom i w końcu NATO. W ten sposób można było zagwarantować, by nie wrócili tu pierwotni jego użytkownicy. W grudniu 2005 r. Vogelsang przejęły Niemcy, a w 2006 r. otwarto tu ośrodek informacji o Vogelsangu – projekt w rozwoju.

Dzisiaj spokojnie tu dookoła, słychać śpiew ptaków – i wywody przewodników tłumaczących zdziwionym turystom przeznaczenie tego obiektu: NS-Ordensburg!

NS Ordensburg Vogelsang była jedną z czterech twierdz, w których kute były kadry dowódcze NSDAP, które w zdobytej Europie zarządzać miały regionami na najwyższym szczeblu. Malbork świetnie nadawałby się na takie centrum, położony był jednak bardzo niekorzystnie, gdyż na terenie Polski, a tak daleko nie sięgały jeszcze macki Hitlera. Wybrano więc, póki co, inne miejsca, wszystkie położone na krańcach Rzeszy – Vogelsang w górach Eifel, Crössinsee (dzisiejszy Złocieniec) na Pomorzu i Sonthofen w Allgäu.

W 1934 roku postanowiono wybudować wielki nowoczesny zamek wzorowany na średniowiecznych zamkach Zakonu Rycerzy Niemieckich, aby z jednej strony nawiązać do historii, z drugiej zaś nadać programowi należytej powagi. Już w dwa lata później przyjęto pierwszy rocznik kadetów, dumnie zwanych tu junkrami. Wybrani spośród Aryjczyków, których pochodzenie sprawdzono wstecz aż do roku 1800 (!), skoszarowani tu na rok doskonalili mieli ciało i ducha. Mieli uczyć się, jak dowodzić ludźmi, jak pokonać słabość, strach i ból, jak służyć wiernie Führerowi i sprawie. Pozostałe 2,5 roku spędzić mieli po kolei w pozostałych zamkach, kształtując charakter i zdobywając przydatną w wykonywaniu przyszłych funkcji wiedzę. W Vogelsangu powstać miała nie tylko kuznia kadr NSDAP, miał on stać się centrum duchowej władzy – na myśl przychodzi pojęcie religii – i to tu powstało jej sanktuarium.

Nie zachowało się do dzisiaj, lecz oglądając prezentowane przez przewodnika zdjęcia, trudno nie dostać gęsiej skórki. Człowiek Germański, doskonały produkt prosto z kuźni Vogelsang miał być niepokonany. Nad ołtarzem w podświetlonej niszy wznosiła się – niby w powietrzu postać GERMANINA – Czwolwiek Doskonałego. Po lewej i po prawej stronie widniały nazwiska „świadców krwi” tej nowej religii – to kamraci Hitlera i przypadkowi szaleńcy, którzy zginęli podczas nieudanego puczu Hitlera w 1923 r. Jaka religia, tacy święci!

Dzisiaj z tego swego rodzaju „zakonu” pozostało kilka budynków mieszkalnych kadetów, Adlerhof, budynek szkolny i kilka gospodarczych. Wszystko zanurzone w zieleni chwastów, jakby przycupnięte – trudno jest wyobrazić sobie równo biegających chłopców w sportowych strojach, ryczących rozkazy NSDAP-owskich nauczycieli i trenerów lub paradne występy wysokich funkcjonariuszy. Spokój panuje też na Adlerhofie, gdzie stoją z boku resztki orłów, a po drugiej stronie placu gospodarni Eifelczycy sprzedają pyszne lokalne piwo.

Ponieważ obiekt leży na stoku, spoglądając nań z góry lub z dołu w naturalnej wielkości widzi się tylko jego część – resztę odkształca perspektywa i pomniejsza ją. Na szczycie wzniesienia stoi długi na 140 m budynek. Miał stanowić bazę wielkiego DOMU WIEDZY zwycięzonego wieża tak wysoką, iż podświetlona, widoczna byłaby z Kolonii. Stało się inaczej. Uczestnicy wycieczki oddychają z ulgą. Ta reakcja jest automatyczna – i powszechna.

Nowy Vogelsang oferuje dzisiaj nie tylko wycieczki w przeszłość, służy pogłębianiu wiedzy na temat II-jej wojny światowej, nazistowskich Niemiec, opowiada również o przepięknych górach Eifel. W przyszłości – jako Vogelsang-Akademie oferować będzie sale wystawowe i wykładowe. Będzie można tu brać udział w programach dla młodzieży kształcących świadomość historyczną i informacyjnych, także o Narodowym Parku Eifel – Vogelsang położony jest w jego sercu. W samym sercu.

Renata A. Thiele

Kto zechce się tam wybrać, temu polecam spacer z przewodnikiem – to właściwie mus, jeśli chce się zrozumieć szaleństwo budowniczych NS-Ordensburg Vogelsang.

Tak pisały media o Polregionale 2008

POLREGIO, czyli jak się integrować w Europie

POLREGIO to forum dla polskojęzycznych mieszkańców Euroregionu Moza-Ren, na styku Niemiec, Belgii i Holandii. Tego lata postanowili zainauguować promocję polskich regionów. Na pierwszy ogień poszedł Śląsk.

Mieszkańcy Euroregionu Moza-Ren bawili się wysmienicie na wielkim pikniku śląskim zorganizowanym na wzgórzu Lousberg w Aachen, gdzie „sprytna baba ongiś przechrztyła diabła”. Diabelnie śmieszne były dowcipy i przyspiewki śląskiej ferajny Mariana Makuły, gorąco oklaskiwano występy Vanessy Rojek, zespołu Syndykat oraz Jana Blendowskiego z grupą KRZAK.

Prosto ze Śląska były kielbaski, smalec i ogórki solone, w wielkim garze parował bigos, prezentowano śląskie rękodzieło oraz ofertę uzdrowiskową i turystyczną województwa.

Bawili się ze sobą Polacy z niemieckiego, holenderskiego i belgijskiego pogranicza (żyje ich tam podobno 10 000) i dołączyli do nich Niemcy, a nawet mieszkańcy innych narodowości z euroregionu. Tego samego dnia odbyły się też dwa wernisaże wystaw młodej śląskiej sztuki współczesnej, fotografii śląskiej oraz śląskiego malarstwa naiwnego. Imprezę na wzgórzu Lousberg zorganizowano we współpracy z wydziałem kultury urzędu miasta Aachen, konsulatami polskimi w Kolonii oraz Fundacją dla Śląska.

Nazwano ją POLREGIONALE a jej pierwszą edycję „Śląskie lato”. Główni pomysłodawcy tego wydarzenia klub i kwartalnik POLREGIO zamierzają w następnych latach prezentować inne regiony Polski z muzyką, sztuką i ofertą turystyczną. „Będziemy opowiadać przez następne lata o Polsce i mam nadzieję nie, że wszyscy od razu zechcą jechać do Polski, ale przynajmniej, że zaczną patrzeć na nas tak troszeczkę normalnie. Polregionale zrodziło się również z potrzeby zaoferowania, czy pokazania, że możemy się świetnie bawić tutaj, zaprosić Niemców, żeby oni stali się częścią nas tak samo, jak my jesteśmy ich częścią.” – informuje Renata Thiele, redaktorka naczelna czasopisma.

POLREGIO wzorem udanej integracji w Niemczech

Szef wydziału kultury urzędu miasta Aachen, Olaf Müller chwali kwartalnik. – „Czasopismo POLREGIO jest robione bardzo profesjonalnie. Najpierw ukazywało się tylko po polsku. Teraz też po niemiecku. Nam zależy, aby imigranci aktywnie włączali się w życie kulturalne naszego regionu. POLREGIO jest przykładem na udaną integrację. Inne grupy językowe mogą czerpać z tego wzory. Jesteśmy pełni podziwu dla twórców czasopisma, które wyróżnia wysoki poziom edytorski i dziennikarski, a także dla Klubu POLREGIO, z którym zorganizowaliśmy już wiele wspólnych imprez.”

Animatorem życia polonijnego w euroregionie i przewodniczącym klubu POLREGIO jest Wiesław Lewicki, inżynier i filozof. „Śpię w Belgii, tam mam dom, ..., ale pracuję w Aachen. ... To jest Europa właśnie.”

Polonusi chwalą życie w Euroregionie Moza-Ren

A na organizowane imprezy Polonia przychodzi coraz tłumniej. Polonusom podoba się ich euroregionalny duch, bo odpowiada też stylowi ich życia. Bogusław Kuś, prawnik, jeden z twórców klubu POLREGIO opowiada, że ludzie z polskimi korzeniami chętnie osiedlają się na styku trzech państw. – „Jest tu dużo wymiany i to powoduje swego rodzaju szczególne uczucie także życia, daje uczucie większej wolności, różnorodności i tego poczucia otwartości innych ludzi.”

Przedruk z portalu polskiej sekcji radia Deutsche Welle, Skrót dokonany za zgodą autorki Barbary Cöllen

Więcej zdjęć zobaczyć można na www.polregio.eu

Polregionale 2008 Aachen

„Schlesischer Sommer“ – facettenreiches Kunst- und Kulturfest

Mit zwei Ausstellungen und einem Volksfest auf dem Aachener Lousberg präsentierte sich das Land Schlesien als Partnerregion von Nordrhein-Westfalen am 27. und 28. Juni in Aachen und Würselen mit einem kulturellen Fest an mehreren Standorten: Die Polregionale 2008 unter dem Titel „Schlesischer Sommer“.

Ausstellung „Junge polnische Malerei“

Am 27. Juni wurde in der Anwaltskanzlei Reitz-Banzet-Steinbusch die Ausstellung „Junge polnische Malerei – Kunst aus Schlesien“ mit abstrakten Werken unter anderem von Jakub Adamek, Bartłomiej Dudek und Elżbieta Kapusta-Kozera eröffnet. Die Ausstellung wurde schon in mehreren deutschen Städten, darunter Berlin und München, gezeigt.

Ausstellung „Rund um den Tisch“

Im Rahmen der Polregionale bildete die Ausstellung in Würselen den zweiten Programmhöhepunkt, der mit der Eröffnung am 28. Juni durch den Bürgermeister der Stadt Würselen, Werner Breuer und den Generalkonsul der Republik Polen in Köln begangen wurde. Die Ausstellung

mit dem Titel „Rund um den Tisch“ zeigte naive Malerei aus Schlesien. Der Zyklus „Unter Tage“, dem diese Bilder angehören, war im vergangenen Jahr bereits in München und Nürnberg zu sehen. In Würselen wurden unter anderem Werke von Pawel Wróbel, Waldemar Pieczko und Ewald Gawlik gezeigt. Die schlesischen Künstler schöpften ihre Inspiration aus der Kultur der Region und aus der für den Bergbau typischen Welt der Symbole, Mythen und Archetypen. Bürgermeister Breuer knüpfte in seiner Ansprache die Bande zwischen Schlesien und Aachen und verwies auf die Bergbautradition beider Regionen, die sich besonders in diesen Bildern wiederfindet.

Die Vernissage wurde musikalisch begleitet von der jungen Aachener Nachwuchskünstlerin polnischer Herkunft, Vanessa Rojek, die mit bekannten Pop-Titeln die Veranstaltung gelungen abrundete.

Das Fest auf dem Lousberg – hunderte kamen und feierten

Den dritten Höhepunkt der Polregionale erhielt wortwörtlichen Charakter durch seinen besonderen Veranstaltungsort – den Lousberg in Aachen als höchsten

Punkt der Gegend. Dieses schlesische Volksfest präsentierte polnische Musiker, kulinarische Spezialitäten und Kunsthandwerk aus der Region. Die Veranstaltung erfreute sich – auch Dank des zurückgekehrten Sonnenwetters – großer Beliebtheit und einigen hundert Besuchern, die sich von der Attraktion polnischer Traditionen auf Aachens höchsten „Berg“ locken ließen.

Ein buntes Bühnenprogramm polnischer Entertainer und Musiker, darunter die Rockgruppe „Syndykat“ aus Essen und die Bluesband „Krzak“, sorgten bis in die späten Abendstunden für ein gelungenes Familienfest in deutsch-polnischer Freundschaft.

Die Organisatoren der Polregionale, der Verein Polregio e.V., unter der Leitung von Wiesław Lewicki, hatten sich in ihrer ersten Veranstaltung dieser Art zum Ziel gesetzt, mit diesem Event polnische, zeitgenössische Musik und Kunst, die in Deutschland und Polen entsteht und bereits ihr treues Publikum hat, vorzustellen. Schlesien als Land im Aufbruch und Region mit vielen Gesichtern, eignet sich daher besonders, das Nachbarland Polen abwechslungsreich zu präsentieren.

Philip Duckwitz

Mehr Fotos finden Sie auf www.polregio.eu

„Senio” znaczy dla seniorów Czytanie bez okularów

Tak, nie potrzeba okularów, żeby czytać „Senio”. Od stycznia tego roku ukazujący się w Akwizgranie miesięcznik dla seniorów drukowany jest większymi literami niż tzw. normalne gazety. Jakaś ulga dla oka!

Tematycznie „Senio” zorientowane jest programowo na potrzeby seniorów. Przeczytać w nim więc można o tym, jak może sobie radzić senior w konkretnych sytuacjach losowych, o nowych udogodnieniach dla seniorów w mieście, radzi jak chronić się przed oszustami wykorzystującymi starszych ludzi, o organizacjach wzajemnej pomocy dla seniorów i o chorobach i możliwościach codziennego radzenia sobie z nimi.

„Senio” pisze też o historii miasta i okolic, o ciekawych ludziach i wydarzeniach. W trosce o szare komórki proponuje zagadki, krzyżówki, sudoku itp., które nie są wcale takie łatwe... Dla idących z duchem czasu seniorów powstała rubryka dotycząca korzystania z komputera i internetu. Czasopismo tworzone jest po części również przez samych – bardzo zaangażowanych seniorów. Piszą o swoich przeżyciach sprzed lat, ale i o radościach i kłopotach dnia dzisiejszego.

Seniorzy, jak wiemy, często po prostu nie mają czasu – ci bardziej ruchliwi podróżują, nadysłając później wrażenia z wycieczek i podróży, inni zaś zażywają sportów odpowiednich dla wieku, ma się rozumieć. I o tym można przeczytać w „Senio”.

Nowatorski pomysł stworzenia czasopisma przeznaczonego tylko dla seniorów spotkał się z nieoczekiwaną żywą reakcją, polegającą nie tylko na nadsyłaniu listów gratulacyjnych. Ponieważ „Senio” kolportowane jest gratis i rozdawane praktycznie wszędzie tam, gdzie bywają seniorzy, mogłoby się wydawać, że każdy z ich powienien do niego dotrzeć. Nie wszędzie jednak tak jest, dlatego też bardziej żwawi starszuszki wzięły to zadanie w swoje ręce: przyjeżdżają samochodem lub przychodzą ciągnąc za sobą wózek na zakupy przed redakcję i ładują do nich po 50, nawet po 300-400 egzemplarzy „Senio”, by rozprzestrzenić je w swoim rejonie.

Przekonany o potrzebie takiego czasopisma wydawca, pan Günel, zaskoczony był jednak tą ogromną popularnością i rosnącym stale zapotrzebowaniem na „Senio”. Zrezygnował więc z dotychczasowej pracy w domu starców i całkowicie poświęcił się realizacji magazynu. Wypada tylko po-

gratulować wspaniałego pomysłu i życzyć nieustającego powodzenia!

My z redakcji polregio – zupełnie niekonwencjonalnie – polecamy naszym seniorom niemieckojęzyczny magazyn „Senio”. Kto wie, jakie wyrosną z tego kontakty? Bardzo prosimy też o komentarze Czytelników „polregio” na temat „Senio”. To nowatorskie przedsięwzięcie pozwoli obu czasopismom dotrzeć do nowych grup czytelników i ich potrzeb.

textera

Niemiecki Czerwony Krzyż Spotkania w DRK Aachen

Czerwony Krzyż kojarzy się zwykle z karetką jadącą ulicami miasta na sygnale. Przyszli kierowcy, aby uzyskać prawo jazdy muszą zaliczyć kurs pierwszej pomocy w DRK. Honorowe krwiodawstwo też kojarzy się z tą instytucją. Ale na tym nie kończy się, a dopiero zaczyna szeroki zakres działalności Niemieckiego Czerwonego Krzyża w Aachen.

W ramach działalności socjalnej pracownicy DRK, Arina Pyrlík i Kasimir Brucki, oboje z Polski, udzielają bezpłatnie porad migrantom, czyli osobom nie urodzonym w Niemczech, a zamieszkałym na terenie Aachen i okolic. Ponadto można zwrócić się tu w sprawie poszukiwania zaginionych osób albo w sprawie kuracji z dziećmi w ramach tzw. wypoczynku matki i dziecka – „Mutter-Kind-Kur”.

Osoby starsze potrzebujące pomocy w domu mogą skorzystać z usług fachowych opiekunów, którzy odwiedzają swoich podopiecznych regularnie, pomagając

w ramach potrzeb. Wśród pracowników tej placówki jest też kilka osób pochodzących z Polski. Do dwóch domów opieki dziennej – Tagespflegehaus – w Wallheim i przy Robensstraße w Aachen przywożone są osoby starsze, które spędzają cały dzień pod fachową opieką, aby po południu wrócić do swojego domu.

W DRK przy Robensstraße 49 spotyka się raz na dwa tygodnie Klub Seniora. Każdy kto ma czas i ochotę na kontakt z ludźmi może brać udział w tych spotkaniach.

Pomoc o każdej porze dnia i nocy

Osoby samotne, starsze lub chore mogą skorzystać z tzw. Hausnotruf – to jest urządzenia alarmowego w formie guzika na rzemieniu, który można uruchomić w razie potrzeby, aby sprowadzić pomoc. Jest to bardzo przydatne urządzenie dla osób samotnie mieszkających pozbawionych pomocy społecznej. Centrala, z którą

płacone jest to urządzenie, jest obsadzone na 24 godziny na dobę. Pomoc może więc przyjść o każdej porze dnia i nocy.

Dla osób nie mogących lub nie chcących gotować obiadów jest do dyspozycji cały zestaw dań obiadowych, które dostarczane są na zamówienie do domu albo na ciepło albo w zestawach mrożonek do odgrzania. Można wybierać spośród ponad 200 dań.

Dla osób niepełnosprawnych DRK oferuje transport przy użyciu przystosowanych do tego odpowiednio samochodów.

Na urlop z DRK?

Ale to jeszcze nie wszystko: z DRK można też pojechać na wakacje, zarówno w Niemczech, jak i za granicę. Nie są to wycieczki wyłącznie dla członków DRK lub osób niepełnosprawnych, chociaż takie osoby mogą również w nich uczestniczyć.

Wycieczki z DRK różnią się od innych tym, że na każde 10 osób przypada jedna osoba towarzysząca. Osoby towarzyszące to wolontariusze, którzy organizują czas wolny w trakcie wyjazdu oraz są ciągle do dyspozycji uczestników. Przed każdą wycieczką uczestnicy odbierani są z domów, a po jej

zakończeniu odwożeni z powrotem tak, że odpada noszenie przez nich ciężkiego bagażu. Przed każdą wycieczką grupa spotyka się na spotkaniu informacyjnym, na którym omawiane są szczegóły programu oraz jest możliwość poznania zarówno opiekuna grupy, jak i pozostałych uczestników wyjazdu.

Cele wycieczek w Niemczech to aktualnie Baden-Baden oraz rejon Mozeli. Natomiast wycieczki zagraniczne najczęściej wybierają się do Grecji, Hiszpanii – w tym na Majorkę, do Andaluzji oraz na Wyspy Kanaryjskie.

Jest to tylko mały wycinek pracy DRK w Aachen. Nie było jeszcze mowy o grupie psów ratunkowych, służbie sanitarnej, ratownictwie wodnym, pracy grupy hospicyjnej czy grupy "Groß trifft Klein".

Jeśli macie Państwo pytania dotyczące DRK lub spraw, o których mowa w artykule albo może chcielibyście aktywnie włączyć się do pracy jako wolontariusze DRK, prosimy zwracać się telefonicznie, oczywiście po polsku do autora artykułu tel. 0241-18 02 52 41.

Kazimierz Brucki

Akwizgrańskie rekordy

Nasz Akwizgran czyli Aachen, jak stwierdza były planista miejski Thomas Haendly, jest rekordzistą w wielu dziedzinach – i to zarówno w niemieckim, europejskim jak i w światowym wymiarze. Lista rekordów jest naprawdę długa. W pierwszej części zajmiemy się rekordami niemieckimi.

Niemcy

- W Akwizgran istnieje najstarsza czynna jeszcze, i to już od roku 1386 łaźnia Niemiec: „Das Schwertbad” – „Łaźnia pod mieczem”, wcześniej zwana „Zum heißen Stein” czyli „Pod gorącym kamieniem”.
- Uniwersytet RWTH w Akwizgranie otrzymuje najwięcej środków finansowych z tzw. trzeciego koszyka (dane Federalnego Urzędu Statystycznego, Statistisches Bundesamt, z 2005 r.).
- Najstarsza niemiecka palarnia kawy ma swoją siedzibę w Akwizgranie: Plum's Kaffee.
- Pierwszy budynek wybudowany metodą opartą na szkielecie stalowym znajduje się w Akwizgranie koło dworca (w latach 1925–1927 przez Emila Fahrenkamp'a i Jakoba Koerfera). Jest to znany nam dobrze budynek urzędu miejskiego.
- Akwizgrański „Buschtunnel” jest najstarszym czynnym jeszcze tunelem kolejowym w Niemczech.
- Wiadukt w Burtscheid jest najstarszym czynnym jeszcze wiaduktem kolejowym w Niemczech. Dzieli on Burtscheid od reszty miasta.
- Dziennik „Akwizgraner Nachrichten” był pierwszą gazetą w powojennych Niemczech (24 stycznia 1945 r.).
- Zakład fotograficzny „Preim” jest najstarszym tego typu w Niemczech; założycielem był w roku 1882 Jean Preim.
- Przez Akwizgran prowadzi pierwsza ponadgraniczna linia kolejowa Niemiec
- Katedra akwizgrańska jako pierwszy niemiecki zabytek wpisana została na listę światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO w 1978 r.
- Najstarszy obiekt zabytkowy z dziedziny techniki w Niemczech znajduje się na akwizgrańskim Lousbergu. Tutaj już przed 6.500 laty wydobywano krzesiwo.
- Akwizgran jest najbardziej na zachód wysuniętym miastem Niemiec.
- Akwizgran posiada najgęściej zaludnione śródmieście wśród miast podobnej wielkości (średnio 165 mieszkańców na hektar).
- Akwizgran jest najbardziej zielonym miastem w Niemczech: 60% powierzchni miasta to powierzchnie leśne i rolne.
- W Akwizgranie znajduje się jedna z dwóch czynnych jeszcze pływalni wybudowanych w stylu secesyjnym w Niemczech – Elisabethhalle – druga znajduje się w Monachium.
- W roku 1991 Akwizgran otrzymał tytuł najbardziej przyjaznego przedsiębiorcom miasta.

Foto: Renata A. Thiele

– zwano ją „Żelaznym Renem” czyli „Eiserner Rhein”; łączyła ona od 1842 Antwerpię z Kolonią i w ten sposób zrzęcznie obchodzono holenderskie cła.

rekordy zebrane przez
Thomasa Haendly'ego

i opublikowane w języku niemieckim na
[www.Aachen.de/DE/stadt_buerger/
aktuell/Aachen_rekorde.html](http://www.Aachen.de/DE/stadt_buerger/aktuell/Aachen_rekorde.html)

„VIVA POLONIA – Als deutscher Gastarbeiter in Polen“ Kabarettprogramm Steffen Möller

„Es ist ein kaum noch für möglich gehaltenen Triumph des deutschen Humors über die deutsche Außenpolitik. Aber der eigentliche Schuldige am miserablen Zustand der deutsch-polnischen Beziehungen dürfte tatsächlich weder die neue Administration in Polen noch das Vertriebenen-Zentrum noch die Ostsee-Gasleitung sein. Es ist der böse alte Polenwitz, der Ur-Witz: Komm nach Polen, dein Auto ist schon da.“

(Süddeutsche Zeitung)

Zwischen Polen und Deutschen gibt es vor allem Vorurteile und Missverständnisse. Steffen Möller kann das alles erklären: es geht um Politik, Wurst und Frauen.

Steffen Möller, ist der einzige deutsche Fernsehstar in Polen. Er moderiert dort Shows wie „Wetten dass...“, und in einer Seifenoper spielt er den trotteligen deutschen Bauern. Nebenbei tourt er als Kabarettist durchs Land. Möller studierte Philosophie und ging vor zwölf Jahren als Deutschlehrer nach Warschau.

Der Kabarettist Möller spielt souverän mit diesem doppelbödigen Bild des Deutschen zwischen gestern und heute. Sein Kabarettprogramm um die deutsch-polnischen Befindlichkeiten und Vorurteile, mit dem er in ganz Polen Riesensäle füllt, ist so erfolgreich, weil er genau um die Mechanismen der gegenseitigen Wahrnehmung weiß. Steffen Möller ist Träger des Bundesverdienstkreuzes am Bande für das Wirken um das Deutsch-Polnische Verständnis.

KABARETT

Mittwoch, 22. Oktober 2008 | 20.00 h

Ludwig Forum für Internationale Kunst, SPACE.

Eintritt:

VVK 15,- € zzgl. Geb. | AK 17,50 €

Kulturbüro der Stadt Würselen in Kooperation mit dem Kulturbetrieb der Stadt Aachen.

weitere Informationen unter:

www.steffenmoeller.net

Jurek oder Wo ist mein Zuhause?

29. Oktober, 19.30 Uhr

Lesung und Diskussion mit Gabriela Jurewicz im IZM – Internationales Zeitungsmuseum, Pontstr. 13

„Früher waren wir stolz, mutig und arm“, sagte er, als er die Zigarette entzündete, die kurz aufflammte, da etwas Tabak herausgekrümelt war, „heute sind wir nur noch arm. Worauf können wir noch stolz sein? Ich bin froh, für einen Deutschen arbeiten zu können. Darauf bin ich stolz, Chef. Und so etwas sagt ein Pole. Das ist fast eine Sünde.“ (Zitat aus „Willenbrock“) Jurek, Automechaniker des Gebrauchtwarenhändlers Willenbrock, stammt aus Polen. Seine Familie lebt noch dort und löst sich zunehmend auf. Für seine polnischen

Nachbarn ist er ein Deutscher, in Deutschland ist er „der Pole“. Der Zerfall familiärer Bindungen, hervorgerufen durch Arbeitsmigration, markiert ein Thema des Romans. Im Gespräch mit dem Vorsitzenden des Vereins Polregio e.V., Wieslaw Lewicki, und Vizekonsul Jakub Wawrzyniak aus dem Generalkonsulat der Republik Polen in Köln wird dieser Aspekt des Romans – nach Lektüre der entsprechenden Stellen – diskutiert. Zugleich wird die aktuelle Situation im östlichen Nachbarland beleuchtet.

Veranstalter:

Kulturbetrieb der Stadt Aachen

Partner:

Buchladen Pontstraße 39, IZM Internationales Zeitungsmuseum, Generalkonsulat der Republik Polen in Köln, Polregio e.V.

WANDKALENDER 2009 das perfekte Geschenk auf www.afterglow.ac

DIN A4 ab

18,- €

- individueller Kalender mit eigenen Fotos
- individueller Geburtstags-Eintrag mit Foto
- viele Layouts zur Auswahl
- mit gesetzlichen Feiertagen
- mehrere Formate zur Auswahl
- professioneller Digitaldruck, hochwertige Materialien

afterglow • Krugenofen 88-90 • 52066 Aachen • Tel.: 0241 - 900 79 76

POLMARK

Sklep polski

Nasz adres:

Trierer Str. 275, 52078 Aachen

tel.: 0049 (0) 2 41 - 99 79 76 1

faks: 0049 (0) 2 41 - 52 63 91

e-mail: polmark@gmx.de

Dzięki nam będąc w Aachen możesz się poczuć jak w Polsce!

Aachen liest – „Willenbrock“ von Christoph Hein

vom 25. Oktober bis 08. November 2008 – verschiedene Orte

Eröffnung: 25. Oktober, 18 Uhr,

Ludwig Forum für Internationale Kunst,
Space, Jülicher Str. 97-109

Christoph Hein liest aus seinem Roman „Willenbrock“

Die Lesung des diesjährigen Trägers des Walter-Hasenclever-Literaturpreises Christoph Hein fungiert zugleich als Auftakt der zweiwöchigen Reihe „Aachen liest“. Christoph Hein wird seinen im Jahr 2000 erschienenen Roman „Willenbrock“ vorstellen. Das Buch spürt den Auswirkungen des Zusammenbruchs des politischen Systems auf die Lebenssituation von Menschen aus der ehemaligen DDR-Bevölkerung nach.

Veranstalter: Stadt Aachen, Walter-Hasenclever-Gesellschaft Aachen e.V.

Susanne Patzke, Willenbrock VI, 50 x 64 cm, Acryl auf Karton, Foto: Königs

29. Oktober, 19.30 Uhr

IZM Internationales Zeitungsmuseum,
Pontstr. 13

Jurek oder Wo ist mein Zuhause?

Gabriela Jurewicz

Der Aspekt der Arbeitsmigration und die Folgen für die Familie am Beispiel des polnischen Automechanikers Jurek in Christoph Heins Roman „Willenbrock“, Diskussion und Lesung mit Gabriela Jurewicz

Veranstalter: Kulturbetrieb der Stadt Aachen
Partner: Buchladen Pontstraße 39, IZM Internationales Zeitungsmuseum, Generalkonsulat der Republik Polen in Köln, Polregio e.V.

Weitere Highlights Oktober-Dezember 2008

www.aachen-macht-kultur.de

DAS HAUS.

Atelier Van Lieshout, Ludwig Forum für Internationale Kunst (bis 11.01.09)

11. Aachener Kunstroute

Rundgang durch Galerien, Kunstvereine und Museen (18.10.2008, 11 bis 19 Uhr, 19.10.2008, 11 bis 18 Uhr)

Young Artists on the Road 08

Ludwig Forum für Internationale Kunst (18.10. - 31.11.2008, Vernissage 17.10.2008, 20 Uhr)

Arthur Leipzig. Next Stop New York – Fotografien

Suermondt-Ludwig-Museum (bis 14.12.08)

Schattengalerie –

Verlorene Werke der Gemäldeammlung Suermondt-Ludwig-Museum (bis 08.02.09)

Anita Brendgens –

Das schwebende Tischgedeck Couven-Museum (bis 02.11.08)

faszination & myθος Bernsteinzimmer

Die Bernsteinzimmer-Werkstatt St. Petersburg, Couven-Museum (01.11.08 bis 06.01.09, Eröffnung: 31.10.08, 19 Uhr)

Alle Termine und Informationen zur Veranstaltungsreihe „Aachen liest“ finden Sie im Internet unter www.aachen-liest.de oder in einem umfangreichen Programmheft (erhältlich an vielen zentralen Orten im Stadtgebiet oder unter Telefon 0241/432-4963).

Ludwig Forum für Internationale Kunst

Kunst und Kultur der Gegenwart

Jülicher Straße 97–109
52070 Aachen
Telefon 0241/18 07-104
Öffnungszeiten: Di–Fr 12–18 Uhr,
Do bis 20 Uhr, Sa/So 11–18 Uhr
Öffentliche Führung: So 12 Uhr
Eintritt: 5, ermäßigt 2,50 Euro
www.ludwigforum.de

Suermondt-Ludwig-Museum

Kunst von der Antike bis zur klassischen Moderne

Wilhelmstraße 18
52070 Aachen
Telefon 0241/479 80-0
Öffnungszeiten: Di–Fr 12–18 Uhr,
Mi bis 20 Uhr, Sa/So 11–18 Uhr
Öffentliche Führung: So 12 Uhr, Mi 18.30 Uhr
Eintritt: 5, ermäßigt 2,50 Euro
www.suermondt-ludwig-museum.de

Couven Museum

Bürgerliche Wohnkultur vom Rokoko zum Biedermeier

Hühnermarkt 17
52062 Aachen
Telefon 0241/432-4421
Öffnungszeiten: Di–Fr 12–18 Uhr,
Sa/So 11–18 Uhr
Öffentliche Führung: So 11.15 Uhr
Eintritt: 5, ermäßigt 2,50 Euro
www.couven-museum.de

IZM Internationales Zeitungsmuseum

Zeit(ungs)geschichte weltweit

Pontstraße 13
52062 Aachen
Telefon 0241/432-4910
Öffnungszeiten: Di–Fr 9.30–17 Uhr
Führungen nach Absprache
Eintritt frei
www.izm.de

Museum Burg Frankenberg

Aachener Stadtgeschichte und Kunsthandwerk

Bismarckstraße 68
52066 Aachen
Telefon 0241/432-4410
Öffnungszeiten: So 11–14 Uhr
Öffentliche Führung: So 11 Uhr
Eintritt: 1, ermäßigt 0,50 Euro
Gruppenführungen nach Anmeldung
www.burgfrankenbergl.de

Zollmuseum Friedrichs

Von Zöllnern, Schmugglern und verbotenen Souvenirs

Horbacher Straße 497
52072 Aachen
Telefon 0241/9970615
Öffnungszeiten: jeden 1. und 3. So
11 und 14.30 Uhr Führungen
für Einzelpersonen und Familien
Eintritt frei
Gruppenführungen nach Anmeldung
www.zollmuseum-friedrichs.de

www.aachen-museen.de

Ein anderer Deutscher in Polen

Du bist schon lange Deutschlehrer, hättest also viele Jahre bequem deutschen Schülern in Deutschland die deutsche Sprache und Literatur beibringen können. Was hat dich dennoch in das von Aachen weit entfernte Polen verschlagen?

1993 ging ich aus einer nicht zu leugnenden Abenteuerlust heraus in die Fremde. Als ausgebildeter Lehrer fand ich im Nachbarland Polen in der dortigen Deutschlehrerausbildung eine überaus reizvolle berufliche Aufgabe. Die Zentralstelle für das Auslandsschulwesen (ZfA) in Köln schickte mich als Bundesprogrammlehrer mit einem Lehrauftrag nach Bydgoszcz, ins ehemalige Bromberg, um dort zu helfen, junge Polinnen und Polen als DeutschlehrerInnen auszubilden.

Wie lange sollte Deine Tätigkeit dort ursprünglich dauern?

Eigentlich wollte ich nur ein Jahr in Polen bleiben. Insgesamt sind daraus wunderbare 13 Jahre geworden.

Als eine unruhige Seele hast Du dort bestimmt nicht nur unterrichtet?

Noch bevor ich mich so richtig eingelebt hatte, fing ich schon an zu planen und zu organisieren. Ein Theatertreffen, eine Publikationsreihe und Studienfahrten durch halb Europa realisierte ich. Die Studienreisen waren ein geeignetes Mittel, meine neue Heimat ins Rheinland zu bringen. Wir folgten den Spuren des Literaturnobelpreisträgers Heinrich Böll, der vor seinem Tod in Langenbroich gelebt hatte und später verstorben war und kamen sogar bis in dessen zweite Heimat, nach Irland. Böll verbrachte zu Beginn des Zweiten Weltkrieges als Soldat einige Zeit in Bydgoszcz und zwar ganz in der Nähe unseres Fremdsprachenkollegs für Lehrerausbildung. Seit 1997

trägt die deutsche Sektion auf Grund all dieser Berührungspunkte – und der aus ihnen entstandenen Kontakte zur Familie Böll – den Namen des Autors, was schon alleine auf dem Hintergrund von Bölls Stationierung in Polen bemerkenswert ist.

Wie haben die Polen Dein großes Engagement gesehen? Hatten sie keine Angst, dass da wieder ein Deutscher daherkommt, um ihnen Vorschriften zu machen?

Die polnischen Medien nahmen mein Tun gleich interessiert wahr und berichteten gerne über diesen „eigenartigen Deutschen“, der da in Bydgoszcz im Bereich Schule und Lehrerausbildung tätig wurde. Das hat mir bei meiner Integration sehr geholfen, denn so wurde ich eine Person des öffentlichen Interesses, der man aufgeschlossen gegenübertrat. Natürlich gab es auch Menschen, die mich schon alleine aufgrund meiner deutschen Sprache ablehnten. Diese wurden mit den Jahren aber immer weniger.

Du hast dort einiges geleistet und viele Polen wussten das zu schätzen. Wie war die Resonanz auf Deine Aktivitäten in Deutschland?

In meiner Heimat im Jülicher Land konnte niemand das nachempfinden, was ich im „fernen“ Osten machte, niemand in meiner Heimat war in der Lage nachzuvollziehen, wie ich dort arbeitete, und vor allem war niemand in meiner Heimat dazu fähig, meine Gefühle zu verstehen und meine Freude über Erfolge und Erlebnisse mit mir zu teilen. Ich brachte polnische Zeitungsartikel mit, ich zeigte Videoaufnahmen über die von mir durchgeführten Veranstaltungen und erzählte so lebendig, wie ich es nur eben konnte.

Es half alles nichts. Das meiste von dem, was ich machte, blieb für meine Familie und meine Freunde in Deutschland abstrakt und ganz weit weg.

Irgendwann kam ich dann auf die Idee, Hospitationen und Aktionen für meine StudentInnen bei ganz unterschiedlichen deutschen Einrichtungen und mit Persönlichkeiten zu organisieren. Der WDR machte mit, der Fußballbundesligist Schalke 04, die Stiftung Konrad-Adenauer-Haus, das Heinrich-Böll-Archiv und viele prominente Persönlichkeiten unterstützten uns.

Die Heinrich-Böll-Gesamtschule in Düren, auf Grund meiner Initiative längst Partnerschule des Nikolaus-Kopernikus-Lyzeums in Bydgoszcz, nahm nicht nur Schüler und Studenten auf, sondern machte auch bei der Finanzierung unserer deutsch-polnischen Publikationsreihe „Palette“ mit, die einst der polnische und mittlerweile auch der deutsche Papst in Händen gehalten und vielleicht sogar gelesen haben.

Das alles hört sich sehr spannend an und so, wie du darüber erzählst, füllte es dich völlig aus. Aber irgendwann musstest Du trotzdem wieder zurück in die alte Heimat ...

Nach sieben Jahren Bundesprogrammlehrer-Dasein kehrte ich für ein Schuljahr nach Deutschland zurück. An der Gemeinschaftshauptschule in Aldenhoven fand ich ein neues berufliches Zuhause; und dort hatte ich dann die Eingebung, als das Heimweih nach Polen zu groß wurde. Gemeinsam mit der Schulleitung und den Kolleginnen und Kollegen organisierten wir Möglichkeiten für einige meiner polnischen Studentinnen, ein zuerst ein, später dann zweiwöchiges Hospitations- und Unterrichtspraktikum zu absolvieren. Dies geschah erstmalig im Schuljahr 2000/2001 und ist inzwischen wegen der positiven Ergebnisse sogar offizieller Bestandteil der praktischen Deutschlehrerausbildung am Bydgoszczer Fremdsprachenkolleg geworden. Zwischenmenschliche Kontakte entstanden, und schon bald fuhren wir von Aldenhoven mit einer Delegation zum großen deutschsprachigen Theatertreffen nach Bydgoszcz.

„Nikolaus Kopernikus“ – Auszeichnung zum „Ehrenlehrer“ des II Lyzeums in Bydgoszcz

Das erfolgreiche Praktikumsprojekt musste ausgeweitet werden. Eine größere Anzahl von Schulen, Lehrerinnen und Studentinnen sollte involviert werden. Inzwischen ist eine Reihe ganz unterschiedlicher Schultypen an dem Unterrichts- und Hospitationspraktikum polnischer Studentinnen an Schulen des Aachener Raumes beteiligt.

Was bringen beiden Seiten diese Praktika?

Die polnischen LehramtsstudentInnen, inzwischen jährlich rund fünfzehn, beeinflussen ihre deutschen Gastgeber nicht nur, aber vor allem durch zwei Eigenschaften. Sie sprechen hervorragend Deutsch, und sie sind sehr offen und aufgeschlossen sowie an allem interessiert, was neu und unbekannt für sie ist. Für mich als Deutschen in Polen war dies keine Überraschung.

Interessant ist es natürlich auch, die Reaktionen der deutschen Schüler auf die jungen polnischen Lehrerinnen zu beobachten. Es ist so wichtig, dass wir Deutsche, aber auch alle anderen, die in Deutschland und gerade an der deutschen Westgrenze leben, erkennen, dass es dort, ein Stück hinter Berlin, Menschen gibt, die noch längst keine Russen sind, obwohl sie anderes reden, dass dort im Osten nicht nur die Grundlagen für dumme, aber Gott sei Dank langsam aus der Mode kommende Polenwitze geschaffen werden und dass von dort, von jenseits der Oder und der Neiße bei weitem nicht nur unsere billigen, aber fleißigen Erntearbeiter kommen.

Die Verleihung des Bundesverdienstkreuzes 2005: Generalkonsulin Deutschlands in Gdansk Ute Minke-Koenig und Hans Ulrich Happe

Zurück zu Dir. Ende 2005 wurdest Du für Deinen, wie es heißt „langjährigen Einsatz für die Weiterentwicklung der deutsch-polnischen Beziehungen um die Förderung der deutschen Sprache und Kultur in Polen mit dem Verdienstkreuz am Bande des Verdienstordens der Bundesrepublik Deutschland ausgezeichnet“. War das für Dich die Krönung und gleichzeitig das Ende Deiner Arbeit?

Als mir einige Tage nach der Verleihung des Bundesverdienstkreuzes der „Nikolaus Kopernikus“, eine Auszeichnung zum „Ehrenlehrer“ des II Bydgoszczer Lyzeums, an dem ich ja auch tätig war, von meinem polnischen Arbeitgeber überreicht wurde, war meine Freude perfekt. Die polnische Seite sprach mir für meine erfolgreiche Arbeit an der Schule und für den Aufbau der Schulpartnerschaft mit der Heinrich-Böll-Gesamtschule in Düren ihren Dank aus.

Zeitungsartikel über die Projekte sowie über verschiedene Auszeichnungen, wie Ehrungen von Seiten der EU und des polnischen Bildungsministeriums für unsere Praktika und unsere „Palette“ und der Sonderpreis für „Soziales Engagement des Kreises Düren“ halfen mir sowohl in Deutschland als auch in Polen, die deutsch-polnische Sache voranzutreiben und nachbarschaftliche Verständigung auf ganz unbürokratische und menschli-

che Art und Weise zu leben. Dafür bin ich allen Beteiligten dankbar und hoffe, dass sie in ihrem Tun nicht nachlassen.

Du lebst seit einem Jahr wieder in Deutschland. Hast Du den Lebensabschnitt Polen inzwischen abgeschlossen oder bist Du der deutsch-polnischen Sache weiterhin verbunden?

Wer 13 Jahre in Polen gelebt hat, der kann nicht einfach sagen, jetzt fängt etwas Neues an. Natürlich bin ich mit meinem Herzen noch immer 1000 Kilometer weit im Osten. Das alleine reicht mir aber nicht. Auch in Zukunft werde ich zwei meiner Projekte von Deutschland aus begleiten. Ich werde an unserer „Palette“ Nr. 10, die sich ausschließlich mit Heinrich Böll beschäftigen wird, mitarbeiten. Das zweite Projekt ist das Deutschlehrerpraktikum, das wir jetzt sogar noch auf Belgien ausdehnen wollen. Selbstverständlich gibt es viele andere Ideen, über die ich die Leser von „polregio“ gerne auf dem Laufenden halten werde.

Ich danke Dir für das Gespräch und wünsche Dir weiterhin Erfolge in Deinen Unternehmungen und viele gute Seelen, die dich dabei unterstützen.

mit Hans Ulrich Happe
sprach Renata A. Thiele

adwokaci • Rechtsanwälte

ADWOKACI I MEDIATORZY

Liliane Schiewek-Steinbusch

☎ 0241 / 50 90 52

✉ l.schiewek-steinbusch@t-online.de

Thomas Eue

☎ 0241 / 50 90 51

✉ teue@kanzlei-eue.de

wspólny faks: +49-(0)241 / 50 90 53

wspólne biuro: Frankenstr. 6 • 52070 Aachen

agencja artystyczna • Künstleragentur

Star - Service – Künstleragentur

Euregioevent – Veranstaltungsservice

Magicfire – Feuerwerk

Aachen – Köln

Ivonne Widyk ☎ 02402 / 997 89 17

Georg Fusswinkel ☎ 0171 / 544 40 10

✉ star-service@gmx.net

www.star-service.eu

Franzstr. 7 • 52064 Aachen

architekci • Architektur

Architektur – Design – Bauplanung

Dipl.-Ing. Architekt Jacek Kaleta

Region Aachen - Heinsberg

☎ 02404 / 67 77 352

☎ 02404 / 67 77 353

✉ adb.kaleta@gmx.de

auto, moto • KFZ

Scoot & Parts

☎ +31 (0)45 / 545 95 55

☎ +31 (0)45 / 535 48 58

Nieuwstr. 146 • 6461 KA Kerkrade

KFZ-Handel • Hobby-Werkstatt

Unfallwagen An- und Verkauf

Christian Koniecko ☎ 0241 / 15 41 84

☎ 0172 / 24 06 657

Feldchen 15 • 52070 Aachen

KFZ Sachverständiger Bewertung von Kraftfahrzeugen, KFZ-Schaden und Gutachten

Janusz Nowak ☎ 0221 / 74 62 61

☎ 0175 / 22 36 189

✉ jnkfsz@gmx.net

Ostheimstr. 19 • 51103 Köln

Autoglas Center

Dobielski & Keulen GmbH

Filiale Eschweiler ☎ 02403 / 9 61 82 61

☎ 0179 / 67 22 529

☎ 02403 / 9 61 82 62

An der Wasserwiese 29 a • 52249 Eschweiler

Filiale Stolberg

☎ 02402 / 1027702

☎ 0179 / 67 22 529

☎ 02402 / 1027703

Zweifaller Str. 55 • 52222 Stolberg

✉ info@autoglascenter.eu

www.autoglascenter.eu

banki • Banken

Sparkasse - kontakt polskojęzyczny

Geschäftsstelle Herzogenrath

Alexander Nogowczyk ☎ 02406 / 95650

✉ alexander.nogowczyk@sparkasse-aachen.de

biura podróży, turystyka • Touristik

Witold Ortlieb

☎ 0241 / 980 12 00

☎ 0241 / 980 12 02

✉ kontakt@ortliebreisen.de

www.ortliebreisen.de

Wilmersdorfer Str. • 52074 Aachen

Godziny otwarcia:

pn. - pt.

so. & nd.

10.00-12.00 i 13.00-18.30

10.00-14.00

Przewodniczka po Akwizgranie / Stadtführungen durch Aachen

Renata A.Thiele

☎ 0241 / 98 106 92

☎ 0241 / 98 106 92

✉ textera@textera.de

www.textera.de

Roermonder Str. 117 • 52072 Aachen

Copy-Shop & Druck

COPY POINT

Jakub Turno

☎ 0241 / 40 23 86

☎ 0241 / 278 56

✉ turno@copy-point.de

www.copy-point.de

Sandkaulstr. 100 • 52062 Aachen

Öffnungszeiten: Mo. - Fr.

Sa.

9:00 - 18:00

9:30 - 14:00

delikatesy • Feinkost

SILESIA Schlesische Feinkost

☎ 0241 / 46 81 85 47

✉ silesia24@web.de

Goerdeler Str. 36 • 52066 Aachen

Öffnungszeiten: Di. - Fr.

Sa

9:00 - 18:30

9:00 - 13:00

Polmark

Sklep Polski

☎ 0241 / 99 79 76 1

☎ 0241 / 52 63 91

✉ polmark@gmx.de

Trierer Str. 275 • 52078 Aachen

pn. - pt.

sobota

11:00 - 18:00

10:00 - 15:30

doradztwo firm • Unternehmensberatung

System Management

Dipl.-Ing. W. Lewicki

☎ 0241 / 40 79 11

☎ 0241 / 40 11 536

✉ lewicki@s-management.de

www.s-management.de

Siegmundstr. 8 • 52070 Aachen

duszpasterstwo • Seelsorge

Niemcy

Ks. mgr. Jan Urbanek SChr.

☎ 0241 / 2 63 51

☎ 0241 / 40 11 960

✉ kontakt@pmk-aachen.de

www.pmk-aachen.de

Jakobstr. 141 • 52064 Aachen

Polskie msze w Aachen

w każdą niedzielę i w święta o 11.00 i o 16.00

w kościele Najświętszej Marii Panny (St. Marienkirche) na Marienplatz (Wallstr./Aureliusstr.)

salony fryzjerskie • Friseur

Damsko • Męski Salon Fryzjerski

KULIK

☎ 0241 / 73 579

wt. - pt.

so. & nd.

Lütticher Str. 3 • 52064 Aachen

9.00-18.00 i 13.00-18.30

10.00-14.00

fotograf • Fotoservice

FOTOKISTE • digitaler Fotoservice

Darek Manka

☎ 0241 / 50 81 58

☎ 0172 / 23 32 001

✉ digital@fotokiste.de

www.fotokiste.de

Jülicher Str. 44 • 52070 Aachen

grafika, reklama • Werbung

Afterglow GbR

☎ 0241 / 900 79 76

☎ 0241 / 590 82 22

✉ info@afterglow-aachen.de

www.afterglow-aachen.de

Krugenofen 88-90 • 52066 Aachen

Henryk Zimak

☎ ☎ 02238 / 81 48 3

☎ 0172 / 25 08 781

www.zimak.de

Brauweilerstr. 29a • 50259 Pulheim-Sinthern

[WORT|BAU|STELLE]

Philip Duckwitz und Wirtschaftsinfo-Polen

☎ 02236 / 30 50 159

✉ duckwitz@wortbaustelle.de

www.wortbaustelle.de

✉ koeln@wirtschaftsinfo-polen.de

www.wirtschaftsinfo-polen.de

Heinrichstr. 32 • 50999 Köln

hotel • Hotel

Hotel – Restauracja

Hansa-Haus

(noclegi już od 19,-€ noc/osoba)

Jolanta Langen

☎ 0241 / 55 13 80

☎ 0241 / 55 13 50

✉ hansahaus52080@aol.com

Von-Coels-Str. 42 • 52080 Aachen

komputery • Computer

Dr. PC

Piotr Goralski

komputery:

• pogotowie komputerowe

• sieci lan/wlan, strony www

systemy nawigacji satelitarnej GPS:

• aktualizacja oprogramowania i map

• rozwiązywanie problemów sprzętowych

☎ 0163 / 760 40 58

✉ hilfe@ac-pc.de

www.ac-pc.de

kosmetyka • Kosmetik

Kosmetikstudio DOMINIKA

Friseursalon Prömpfer

☎ 0241 / 94 378 112

☎ 0177 / 649 15 79

Harscamp Str. 52a • 52062 Aachen

Öffnungszeiten:

Di. - Fr.

Sa.

10:00 - 18:00

10:00 - 15:00

kosmetyczka i wizażystka

Jolanta Puls

☎ 02401 / 49 20

☎ 0177 / 38 10 765

Kückstr. 42 • 52499 Baesweiler

leczenie naturalne • Heilpraktiker

Heilpraktiker

Peter Puchalla

☎ 0241 / 413 40 70

☎ 0241 / 413 40 79

✉ Puchalla@Heilpraktiker.ac

www.Heilpraktiker.ac

Vaalser Str. 525 • 52074 Aachen

Godziny przyjęć:

pn. - pt.

pn. wt. czw.

9:00 - 12:30

15:00 - 18:00

lekarze • Ärzte

lekarz pediatra / Kinderarzt

Ewa Janas-Schroeteler

☎ 02461 / 511 55

✉ www.pediatra.de

Große Rurstrasse 88-90 • Jülich

lekarz ogólny, pediatra /

Allgemeinarzt, Kinderarzt

Dr. med. Danuta Cichon-Wardas

☎ 02405 / 27 35

Bissner Str. 48 • 52146 Würselen

lekarz ogólny / Allgemeinarzt

Wojciech Drzewinski

☎ 0241 / 32 63 8

Peterstr. 20-24 • 52062 Aachen

Fachärztin für Allgemeinmedizin

dr med. ogólnej

Ärztliche Psychotherapie (psychoterapia medyczna),

Coaching, Supervision, Akupunktur

Dr. med. Elisabeth Hantsch

☎ 0241 / 15 79 29 • ☎ 0241 / 15 96 72

www.dr-hantsch.de

Robensstr. 17 • 52070 Aachen

Öffnungszeiten:

Mo., Do.

Di., Mi., Fr.

8:00 - 11:00 und 15:00 - 18:00

8:00 - 11:00

lekarz ogólny / Allgemeinarzt

Christine Schumann und

Eva Gintrowski-Sienkiewicz

☎ 0241 / 50 29 01

☎ 0241 / 50 29 47

Heinrichsallee 34 • 52062 Aachen

Öffnungszeiten:

Mo. - Fr.

Mo. - Do.

9:00 - 11:00

16:00 - 18:00

stomatolog / Zahnarzt - CEREC-Labor

Thomas Belzowski

☎ 0241 / 50 25 27

☎ 0241 / 9 97 72 79

Adalbertsteinweg 34 • 52070 Aachen

Godziny przyjęć:

pn. wt. czw.

śr. i pt.

8:00 - 18:00

8:00 - 12:00

stomatolog / Zahnarzt

Urszula Jarosz-Kajdrys

☎ 02402 / 3 61 49

☎ 02402 / 3 71 55

Kastanienweg 15 • 52223 Stolberg-Breinig

stomatolog / Zahnarzt,

Kieferorthopädie

Anna Pasternak

☎ 02403 / 2 48 48

Thomas Pasternak

☎ 02403 / 5 45 41

Drimbornshof 6 • 52249 Eschweiler

stomatolog / Zahnarzt

muzyka, dyskoteki • Musik

Jan Bledowski ☎ 02421 / 171 01
 Artysta muzyk, udiela
 lekcji gry na Fortepianie i ☎ jan@bledowski.de
 Keyboards. www.janbledowski.de

DJ „Bogo” Bogdan

hity polskie, latynoskie i światowe na
 uroczystych weselach i innych okazjach sprzęt
 muzyczny posiadam ☎ 0163 / 888 74 45

nieruchomości • Immobilien

PHI GmbH ☎ 0241 / 400 87-0
Sebastian Hucz ☎ 0241 / 400 87-15
 ☎ info@phi24.de
 www.phi24.de
 Eifelstr. 51 • 52068 Aachen

opieka nad chorymi • Pflegedienst

Pflegedienst
Angelus mobile Helfer ☎ 0241 / 91 28 78 - 0
 ☎ 0241 / 91 28 78 20

Cecylia Kapko / Barbara Slotwinski
 Trierer Str. 186-188 • 52078 Aachen
 Godziny otwarcia: pn.-pt. 8:00 - 16:00

Alternativer Pflegedienst Lichtstrahl
 ☎ 0201 / 35 37 53
 ☎ 0201 / 837 23 29
 www.pflegedienst-lichtstrahl.de
 Thiesstr. 49 • 45329 Essen

Nestorias

Halina Staniszevska ☎ 02403 / 50 32 27
Dienst für Senioren ☎ 02403 / 50 32 27
und Kranke rund um ☎ 0173 / 130 46 33
die Uhr ☎ nestorias@nestorias.de
 www.nestorias.de
 Eichendorffstr. 27 • 52249 Eschweiler

prace budowlane • Bauwesen

Trocken- & Akustikbau

Drabik ☎ 02405 / 42 00 22
 ☎ 02405 / 80 23 31
 ☎ a.drabik@web.de
 Im Winkel 38 • 52146 Würselen

Piotr Goralski

- drobne usługi remontowo-budowlane
 - laminat, malowanie, meble...
 ☎ 0163 / 760 40 58
 ☎ hilfe@ac-pc.de
 www.ac-pc.de

przychodnie dla zwierząt • Tierarzt

Dr. Andrzej Lukomski ☎ 0241 / 63 53 6
 Luxemburger Ring 25 • 52066 Aachen
 Godziny przyjęć: pn.-pt. 09:00 - 11:00
 pn. wt. czw. pt. 16:00 - 18:00

restauracje • Restaurant

Restauracja - Hotel

Hansa-Haus
 (polskie dania na zamówienie)
Jolanta Langen ☎ 0241 / 55 13 80
 ☎ 0241 / 55 13 50
 ☎ hansahauss52080@aol.com
 Von-Goels-Str. 42 • 52080 Aachen

catering • party-service

Kuczynski ☎ 02404 / 12 39
 ☎ 02404 / 12 38
 ☎ kuczynski@t-online.de
 Theodor-Seipp-Str. 66 • 52477 Alsdorf-Ofden

POLONIA

Polnische und Internationale Küche

☎ 0241 / 40 22 52
 ☎ 02404 / 12 38
 ☎ info@imbiss-polonia.de
 www.imbiss-polonia.de

Marienbongard 24-28 • 52062 Aachen
 Öffnungszeiten: Mo. - Do. 11:30 - 22:30
 Fr. 11:30 - 23:30
 So. & Feiertage 13:00 - 22:00
 Sa. Ruhetag

sprzątanie obiektów • Gebäudereinigung

Artur Tarkowski ☎ 0163 / 444 87 68
Büro- & Praxisreinigung
sprzątanie biur i praktyk lekarskich
 Holsteinstr. 7 • 52068 Aachen

taksówki • Taxi

Piotr Hartstein ☎ 0241 / 608 44 72
 ☎ 0177 / 826 22 92
 ☎ loscarmos-hartstein@web.de
 Jazdy wszelkiego rodzaju!

tłumacze • Übersetzer

tłumacz przysięgły (vereidigt)

Elzbieta Eßer ☎ 02403 / 3 56 58
j. rosyjski i polski ☎ 0177 / 57 26 89 4
 (russisch, polnisch)
 ☎ Elzbieta.Esser@t-online.de
 www.uebersetzungen-esser.de

tłumacz przysięgły (vereidigt)

Elisabeth Frankowska
j. francusko-rosyjsko-polski
 (französisch, russisch, polnisch)
 ☎ +32 (0) 87 22 86 09
 ☎ +32 (0) 486 505 578
 51 avenue Elisabeth • B-4800 Verviers

tłumacz przysięgły (vereidigt)

mgr Krzysztof Wiktorowicz
 tłumacz jęz. niderlandzkiego (niederländisch)
 ☎ (0031) 46 4524378
 ☎ (0031) 653 656 081
 ☎ k.wiktorowicz@home.nl
 Ardennenstraat 16 • 6137LN Sittard (NL)

Renata A.Thiele ☎ 0241 / 98 106 92
tl. j. polskiego ☎ 0241 / 98 106 92
 (polnisch) ☎ textera@textera.de
 www.textera.de
 Roermonder Str. 117 • 52072 Aachen

ubezpieczenia • Versicherungen

Stefan Pokorski ☎ 0241 / 79 54 8
 ☎ 0176 / 22 127 165
 ☎ 0241 / 70 18 30 8
 Zeppelinstr. 21 • 52058 Aachen

wellness • Wellness

Małgorzata Chlewicki ☎ 0241 / 18 24 306
Kalifornische Massage ☎ 0163 / 43 58 400
 (mobiler Dienst)

**Tutaj może być
 wasza reklama!**

TIM

Terminy • Imprezy • Miejsca

Dinosaur Jaz

Poza nieistniejącymi już murami
 Akwizgranu w greckiej restaura-
 cji „Dinosaur” w każdy pierw-
 szy wtorek miesiąca spotykają się
 muzycy jazzowi, żeby „robić” jam.
 W swojskim stylu tradycyjnego jaz-
 zu muzycy prezentują swoje umie-
 jętności instrumentalne potrafiące
 to docenić publiczności, a ta – jak
 powiadają – tworzy wspaniałą at-
 mosferę.

restauracja „Dinosaur”, Aachen,
 Roermonder Str. 30

IMPRESSUM

Herausgeber
 Polregio e.V.
 Sigmundstr. 8
 52070 Aachen
 tel. +49-(0)-241-40 115 37
 fax +49-(0)-241-40 115 38
 www.polregio.eu

Redaktion
 Chefredaktorin –
 Renata A. Thiele
 redakcja@polregio.com +49-(0)-241-
 98 106 92

Redaktor – Wiesław Lewicki
 Koordination, Distribution,
 Werbung
 polregio@polregio.com +49-(0)-241-
 40 115 37

Grafik – Marcin Wesolowski

Internet – Joachim Lisiecki

Korrektorat – Aleksandra Lewicki,
 Martha Goretzki

Layout und Satz

afterglow
 Wesolowski & Lukomski GbR
 Krugenofer 88-90
 52066 Aachen
 tel.: +49-0241-900 79 76
 info@afterglow-aachen.de

Anzeigen

Wiesław Lewicki
 polregio@polregio.com +49-(0)-241-
 40 115 37

Allen Autoren danken wir für einge-
 sandte Artikel – das ist ihr Beitrag
 zur Entstehung dieser Ausgabe von
 polregio.
 Fotonaachweis: ausgewiesen unter
 dem Bild bzw. Autor des Beitrags.

Abonnement und Distribution

polregio erscheint vier Mal im Jahr.
 Abonnementkosten betragen 12
 Euro. In Sachen Abonnement und

Distribution wenden Sie sich bitte
 an den Herausgeber Polregio e.V.

Distributionsstellen

Auf dem Gebiet des Landes NRW,
 Euregio Maas-Rhein, polnische
 diplomatische Vertretungen in der
 Bundesrepublik Deutschland.

Auflage: 5000 Ex.

Titelfotos: Renata A. Thiele

Printed in Germany

ISSN 1864-7170

Autorisierte Beiträge geben nicht
 in jedem Fall die Meinung des Her-
 ausgebers wieder. Für unverlangt
 eingesandte Manuskripte, Fotos
 und Zeichnungen übernehmen wir
 keine Gewähr.

kontakt@ortliebreisen.de
 www.ortliebreisen.de

**Zapraszamy Państwa do naszego sklepu z
 polskimi artykułami!**

W naszym sortymencie znajdują państwo:
 polskie czasopisma i gazety
 słodczyce, artykuły spożywcze,
 napoje, piwa i wódki, lody,
 karty telefoniczne
A także polskie mrożonki:
 kluski śląskie, pierogi,
 uszka, krokiety i pyzy

pon. do piątku 10-17 • soboty, niedziele i święta 10-14

Reisebüro Witold Ortlieb Wilmesdorfer Straße

Tel.: 0241 / 980 12 00
 Fax: 0241 / 980 12 02

Polnischer Windhund

Unter den einheimischen Hunderassen, die fest in der Tradition der polnischen Jägerschaft verankert sind, stellt besonders der Chart Polski (Polnischer Windhund) nebst Ogar und Gończy ein buntes Element der Jagdkultur in Polen dar.

Die Urahnen von Chart Polski waren in das Gebiet, wo heute Polen ist, zusammen mit den Skythen gekommen. Es handelte sich um iranische Nomadenvölker, deren ursprüngliches Siedlungsgebiet zwischen dem Altai-Gebirge und der Nieder-Wolga zu suchen ist. Jedoch seit dem 8. Jh. v. Chr. waren sie bereits in der Umgebung des Schwarzen Meeres ansässig. Um die Jahrhundertwende 7./6. v. Chr. unternahmen die Skythen einen Vorstoß in die Gebiete der zwischen Oder und Weichsel verbreiteten Lausitzer Kultur. Einen Einfluss auf die Herausbildung der Rasse hatten auch Hunde, die die wenigen keltischen Völkern begleiteten, die das Mitteleuropa um das 3. Jh. n. Chr. besiedelten. Die Kelten waren eher eine Seltenheit in unserem Land; sie konnten sich mit den einheimischen Völkern assimilieren und dabei ein beständiges Element zur slawischen Kultur beitragen.

Es sollten aber auch Einfälle der Goldenen Horde und deren tatarischen Siedler im 13. Jh. erwähnt werden. Während ihrer Feldzüge wurden Chart-Hunde vom asiatischen Typ für die Jagd benutzt. Die Zuchtkenntnisse dieser Menschen wirkten sich auf die Population des späten Chart Polski aus.

Polen hat von jeher Tauschhandel mit dem Orient getrieben, wobei – genauso wie im Fall der Aufzucht der polnischen Pferderassen – Tiere asiatischer Herkunft einen enormen Einfluss auf die Rassenentwicklung von Chart Polski ausübten. Es ist zu betonen, dass der Gebrauchswert dieser Hunde bereits lange vor dem Zeitpunkt geschätzt war, als der polnische Gelehrte aus dem 15. Jahrhundert, Jakub Parkoszowicz, der damals Rektor der Krakauer Universität war, den ersten Traktat über die Rechtschreibung der polnischen Sprache verfasst hatte. Dort hatte er als Beispiel der Aussprache des harten polnischen Lauts „ch“ eben den Namen „Chart“ angegeben.

Graf Marcin Horbatowski mit Familie und Herr Blaszkowski in Originalkleidung des polnischen Adels vom 17. Jh. Chart-Hunde: BORUTA, DUSZKA, GUDELKA, Arcturus-Zucht. Besitzer: Blanka Horbatowska.

In dem Buch vom 16. Jh. „Myslistwo z ogary“ („Jagen mit Ogaren“) beschrieb sein Verfasser Jan Ostroróg, wahrscheinlich als Erster in polnischer Sprache, eine Jagd mit Charts. Ein anderer Autor hatte 1600 in seinem Werk mit dem Titel „Gospodarstwo Jezdeckie“ („Die Reiterwirtschaft“) relativ genaue Beschreibung der Windhunde, die man für die Jagd im damaligen Polen benutzt hatte. In späteren historischen Quellen wurde des Öfteren der Ausdruck unser Chart benutzt. Erst aber am Anfang des 19. Jahrhunderts hatte sich der Begriff „Chart Polski“ allgemein eingebürgert.

Anderen Quellen zufolge konnte man einzelne Zuchtstätten von Chart Polski in der Zwischenkriegszeit in Südpolen antreffen. Es ist auch bekannt, dass bis zum Ausbruch des 2. Weltkrieges Hunde dieser Rasse zu den Jagdveranstaltungen in Großbesitz Oleszno Kieleckie, das dem Grafen Niemojewski angehörte, mitgenommen wurden. Gleich nach dem 2. Weltkrieg beschrieb Graf Marceli Tyszkiewicz auf sehr bildhafte Weise seine Jagderfahrungen in einer zweiteiligen Publikation „O rasach charcich i polowaniu z chartami na Ukrainie“ („Über die Chart-Rassen und das Jagen mit Chart in Ukraina“). Später wurde diese Hunderasse auch

von anderen Autoren (Szmurło, Borkowsky, Pindera) popularisiert und durch ihre interessanten Veröffentlichungen wurde für deren Zucht geworben.

In den 70-er Jahren des vergangenen Jahrhunderts hatte eine Handvoll Enthusiasten sich entschlossen, die letzten Exemplare einzusammeln, um die Population dieser prachtvollen Hunde wieder aufzubauen. Der 1972 im Magazin „Pies“ („Der Hund“) veröffentlichte Beitrag von Dr. Maciej Mroczkowski initiierte die Rückzüchtung und folglich die Anerkennung der Rasse Chart Polski zunächst durch Polski Związek Kynologiczny (Polnischer Verband für das Hundewesen) und anschließend durch den internationalen kynologischen Dachverband (FCI). 1989 wurde auf dem internationalen Kongress des FCI in Helsinki dem Antrag auf Aufnahme in den FCI-Standardkatalog entgegengekommen und der Chart Polski wurde vorläufig unter der Rassen-Nummer 333 eingetragen. Im Januar 2001 auf dem FCI-Kongress in Paris wurde die Rasse offiziell und endgültig durch den FCI anerkannt.

Der Chart wird entschlossenen Menschen mit einem starken und zugleich sanften Charakter empfohlen. Es wäre aber nicht ratsam, ihn jemandem zu empfehlen, der

noch nie im Leben einen Hund hatte. Tiere dieser Rasse sind sehr selbstsicher und mutig. Sie zeichnen sich durch einen dominierenden Charakter aus, der sich Jahrhunderte lang aus einem primitiven Jagdinstinkt verstärkt herausgebildet hat. Diese Windhunde sind sehr flink, selbstbewusst und dabei enorm ausdauernd. Sie besitzen einen ausgeprägten Sinn für das Besitzergreifen eines ihnen zugeteilten Gebietes, deshalb bewähren sie sich hervorragend als Wachhunde. Es ist durchaus wichtig, dass die Hunde bereits als Welpen sozialisiert werden. Je mehr externe Reize ein Chart erfährt, umso sicherer könnte der Besitzer sein, dass sein Liebling ihn nicht unangenehm mit einer Reaktion auf etwas überrascht, was dem Hund fremd erscheint. Der Hundeliebhaber sollte aber auch die Hierarchieordnung zu Hause klar festsetzen, so kommt ihm ein vollstes Hundevertrauen entgegen. Der Hund wird dann zu einem netten und loyalen Familienfreund und Beschützer, der Sie auf Ihren langen Spaziergängen, beim Reiten und Radfahren mit Freude begleitet.

Katarzyna Sowa

Hubertus 2007 in Schloss Gniew, Begrüßung des Kastellans auf dem Schlosshof. Chart Polski: HARDA Husarska Szarża und LOKIS Full Speed. Auf dem Pferd sitzt ihr Besitzer Paweł Brzóska

Pekin 2008 – olimpijskie reminiscencje

Spokój zapanował w pekińskim „Ptasim Gnieździe”. Olimpijski płomień zgasł. XXIX Igrzyska Olimpijskie zakończone. Jak wypadło medalowe podsumowanie dla Polaków?

Medali tyle samo, co w Atenach cztery lata temu, jednak więcej z nich srebrzyło się w Pekinie niż tam, zaś złotych było tyle samo. Ogólne wrażenie, jakie zrobili polscy sportowcy, pozostawia pewnie wiele do życzenia. Częściej wchodziliśmy do finałów, jednak faworyci zawiedli – pływacy i żeglarze, ale też siatkarze i piłkarze ręczni. Nie było medalu w grach zespołowych. Choć początek był niefortunny, to „złota niedziela”, 17 sierpnia zabarwiła się upragnionymi kolorami. Ostateczny wynik to 10 medali, w tym 3 złote, 6 srebrnych i 1 brązowy. Dały nam one 20-te miejsce w tabeli medalowej, czyli o trzy pozycje wyżej niż w Atenach. Jesteśmy światowymi średniakami, ale przestańmy się smuć. Raczej trzeba zakasać rękawów, a póki co, cieszyć się wygranymi wraz z medalistami:

	Tomasz Majewski	pchnięcie kulą
	Michał Jeliński Marek Kolbowicz Adam Korol Konrad Wasielewski	wioślarstwo, podwójna czwórka
	Leszek Blanik	gimnastyka, skok
	Tomasz Motyka Adam Wiercioch Radosław Zawrotniak Robert Andrzejuk	szpada, wynik drużynowy
	Łukasz Pawłowski Bartłomiej Pawełczak Miłosz Bernatajtyś Paweł Rańda	wioślarstwo, czwórka bez sternika
	Szymon Koleccki	podnoszenie ciężarów, klasa do 94 kg
	Piotr Małachowski	rzut dyskiem
	Maja Włoszczowska	kolarstwo górskie
	Aneta Konieczna Beata Mikołajczyk	kajaki K-2 500m
	Agnieszka Wieszczek	zapasy w stylu wolnym do 72 kg

Rachunki. Jak wyliczono, średni koszt startu każdego reprezentanta Polski przekraczał milion złotych, a wyjechała największa grupa sportowców od 1980 – mieliśmy aż 265 reprezentantów.

Przed Olimpiadą wróżono Polakom takie oto wyniki:

14 medali – według raportu agencji PricewaterhouseCoopers, prognozująca, kto wyjedzie z igrzysk udekorowany medalem. Prestiżowe amerykańskie pismo sportowe „Sports Illustrated” dawał nam 13 krążków. Agencja PricewaterhouseCoopers w przedolimpijskim raporcie przewidywała, że Polacy w Pekinie powinni zdobyć więcej medali niż w Atenach. Tam wywalczyliśmy 10 krążków (3 złote, 2 srebrne i 5 brązowych). Według analityków Polacy zająć mieli w Pekinie 19-te miejsce w klasyfikacji medalowej i 14 razy stawać na podium.

ZAKOPANE – eine traumhafte Erholungsgegend Der Berg ruft in Polnisch

Viele von uns planen einen Erholungsurlaub. Die Frage „wohin?“ stellt sich wohl jeder. Wir sagen – nach Polen!

Auch wenn der Winter noch nicht zu Ende ist, blüht schon fast überall der Frühling auf. Unser Körper braucht den Winter und das kalte Klima. Wo soll man sich also am Pulverschnee erfreuen, auf Skipisten erholen oder saubere, kalte Luft atmen? Die Antwort ist einfach. In Zakopane!

Nicht nur Schafskäse!

Warum soll man in weiter Ferne nach Erholung und Entspannung suchen? In Polen gibt es wunderschöne Berge und exzellente Touristenzentren. Eines davon ist Zakopane. In der Wintersaison gibt es dort garantiert hervorragende Bedingungen zum Skifahren und zur Erholung. Zakopane liegt am Fuße des Tatra-Gebirges, 838 m über dem Meeresspiegel, und ist damit die am höchsten gelegene Stadt Polens. In direkter Nachbarschaft liegt das wunderschöne Naturschutzgebiet Tatrzański Park Narodowy. Dank der zahlreichen Übernachtungsmöglichkeiten, Restaurants und seit Kurzem auch des modernsten Aquaparks Mitteleuropas ist Zakopane überaus attraktiv für Touristen aus aller Welt. Die Region wird von echten polnischen Highländern (Górale) bewohnt, dadurch können Gäste ihre Kultur und ihren einzigartigen Dialekt kennen lernen, echten Oscypek, Schafskäse, probieren oder in Restaurants volkstümliche Musik live hören. Nach einem erlebnisreichen Tag in den Bergen, in der Stadt oder auf

den Skihängen kann man sich im ersten Aquapark Polens mit geothermalen Gewässern erholen und entspannen.

Das Bergklima

Sobald man in Zakopane ankommt spürt man sofort ein anderes Klima als im Flachland. Auffällig ist ebenfalls die Ruhe, die die Bewohner von Zakopane ausstrahlen. Auf den Straßen herrschen Pferde aber keine Pferdestärken vor, in der Ferne sieht man Skifahrer auf verschneiten, steilen Berghängen. Ringsum erstrecken sich Berge, in der Stadt dominieren kleine Holzhäuser und verleihen ihr einen einzigartigen Charakter. Zakopane ist darüber hinaus ein bedeutender historischer Ort. Nicht jedem ist bekannt, dass Zakopane gegen Ende des 19. Jh. zu einem wichtigen Kulturzentrum avancierte. Bekannte Persönlichkeiten wie H. Sienkiewicz, W. Orkan, St. Witkiewicz, S. Żeromski, K. Przerwa-Tetmajer, J. Kasprówicz, M. Karłowicz, K. Szymanowski oder S. I. Witkiewicz gehören zu den Besuchern. Wie es sich für jeden touristischen Ort gehört, hat auch Zakopane Baudenkmäler zu bieten. Zu den bekanntesten gehören: eine barocke Holzkirche direkt neben dem denkmalgeschützten Friedhof, die Holzhäuser der Bergbewohner – Bauten im Zakopane-Stil und Villen.

Es gibt sicherlich viel zu sehen, doch auch Freunde des alpinen Bergsports, Skifahrer, Schwimmer oder Wanderer werden das Richtige für sich entdecken können. Jene, die auch im Urlaub nicht ohne Ein-

kaufen auskommen, werden angenehm überrascht sein: die berühmte Fußgängerzone Krupówki hat alles im Angebot.

Doch auch die geistige Erholung ist wichtig. Zakopane und das Tatra-Gebirge sind der ideale Ort, um seine geistigen Kräfte zu regenerieren. Ein großer Freund dieser Berge und der Stadt Zakopane war Papst Johannes Paul II., der sie bis ans Ende seiner Tage und je nach Möglichkeit besuchte und oft in Erinnerungen darüber schwelgte.

Ewa Gruna

In Zakopane wird im alten Stil und mit viel Phantasie gebaut.

„Góry wysokie! Kto im z wami walczyć każe...?”

Martwa cisza i ciche skrzypienie starej, korpnej liny owiniętej dookoła skalnego występu. Sekundy wydłużają się w wieczność. Pod skafandrami mężczyźni grają mięśnie ramion, nogi zaryte głęboko w lodową kaszę

szukają oparcia. Alpinści walczą ostatnimi resztkami sił. Po chwili lina pęka i czterech uczepionych do niej ludzi spada powoli w przepaść ciągnąc za sobą jej wijące się w powietrzu, jak macki przedpotopowego stwora zwoje. Rok 1865. Tragiczny koniec angielsko-szwajcarskiej wyprawy na Matterhorn.

Pierwszą rzeczą, którą zobaczyłam po zejściu do Zermatt był cmentarz. Leżał w samym centrum miasta. Wciśnięty między kościołem, strumieniem toczącym białą wodę z lodowca, muzeum Matterhornu, knajpkami i hotelami. Pośród zgłębku i śmiechu spacerujących turystów. Weszłam w alejkę, odczuwając natychmiast ciszę tego miejsca, jakby od ulicy odgradzała mnie niewidzialna przegroda. Przegroda złożona z samotnych godzin wspinaczki, z milczenia, kiedy wisieli na linie, z rozpacz, gdy odpadali od ściany. Cmentarz zwyciężonych przez Matterhorn, niczym ofiar jakiejś bitwy czy powstania. Pomnik z ludzkiej krwi wystawiony górze. Nie sądzę, by leżeli tu wszyscy, którzy zginęli na Matterhornie. Za mało tych grobów. Nawet w ostatnich tygodniach sierpnia, tuż przed naszym przyjazdem, zginęły cztery osoby: dwóch Słowaków i dwóch Amerykanów. Chodziłam zamyślona wśród mogił: ojciec i syn, pierwsi zdobywcy Matterhornu, zapłatan w tragiczną historię zerwanej liny, zamieniającą się powoli w legendę, dwie kobiety, jedna z połowy, druga z końca dwudziestego wieku, Anglika, Francuza, Brazylijczyk. Wszyscy żyli dla wspinaczki i przez nią zginęli. Nagle natknęłam się na słowa: „Daleś mi najkrótsze życie i najmocniejsze uczucie” – Adam Mickiewicz. Młody dwudziestoczworoletni chłopak z Polski – w roku 1992, wszedł, żeby już nigdy nie zejść. Pochłonięty przez górę. Podniosłam głowę, spojrzałam na królujący nad miasteczkiem szczyt: zimna, kanciasta skała, ośnieżony stożek, dumnie przebijający niebo, bryła podkreślająca czystą geometrią swą obojętność, najczęściej zamknięta w kokonie chmur, które swą lodowatą wilgocią, mgłą, kryształkami lodu nieraz przyczyniały się do klęski alpinistów. Góra kapryśna i nieprzychylna. Mierzą się z nią wszyscy: trochę bardziej doświadczeni

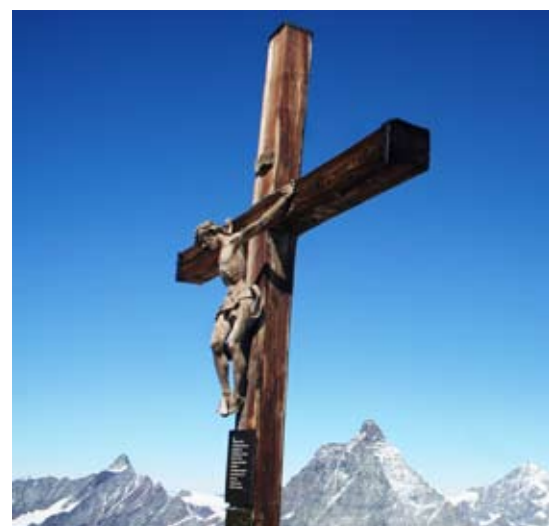

wędrowcy, zapaleni wspinacze, światowa czołówka himalaistów. Polacy związani są z nią od dawna. W 1894 roku wszedł na nią rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego Marcin Smoluchowski, w 1959 pierwsze polskie wejście w zimie, w 1961 wejście północną ścianą, w 1978 roku Wanda Rutkiewicz i Anna Czerwińska jako pierwsze kobiety zdobywają Matterhorn północną ścianą w czasie zimy.

Polacy mają wspinaczkę we krwi. Zmęczeni zatłoczonymi Tatrami coraz częściej szukają ciszy i przestrzeni w Alpach. Często płacąc śmiercią. Jeszcze parę tragicznych liczb: w trakcie ataku na Matterhorn zginęło już ponad czterysta osób, w samym roku 2007, w okolicach Matterhornu siedmiu Polaków: ludzi młodych, wysportowanych, dobrze wyposażonych, doświadczonych. Dlaczego giną? Nie doceniają stopnia trudności wspinaczki w Alpach, niestabilności pogody, często z powodu złe pojętego wstydu lub zbyt dużej wiary we własne możliwości za późno dzwonią po pomoc. O tym wszystkim myślałam spacerując po Zermatt, małym, turystycznym miasteczku leżącym na końcu doliny Matter, na wysokości tysiąca siedmiuset metrów. Senne miasteczko, do którego linia kolejowa dotarła dopiero w 1891 roku. Od paru lat zamknięte dla ruchu samochodowego, daje wolność spacerowiczom. Ludzie chodzą z nartami, deskami, w butach narciarskich, w letnich ubraniach, jak tylko wyjrzy słońce. Czasem przemknie autobus hotelowy z elektrycznym napędem, albo udający zabytkową karocę zaprzęg konny. Jak rok długi zima miesza się tu z latem. W słoneczne, zimowe dni, na tarasach wylegują się miłośnicy opalania, w lecie zapaleni narciarze wracają w swych kombinezonach, czapkach i rękawicach narciarskich z lodowca. Byłam

szczęśliwa, że tu dotarłam. Co prawda nie byłam na żadnym spektakularnym szczycie: Oberrothorn wysoki na trzy tysiące czterysta metrów, Mettelhorn, też mniej więcej takiej wysokości, ze swoim kawałkiem lodowca, to szczyty do wędrowki. Nie potrzebowałam na nie raków, liny, czy czekana. Jednocześnie wśliznęły mi się pod skórę i zaryły w pamięci, igrając z drzemliwym w ukryciu lękiem wysokości. Tam na górze, mimo ogarniającego mnie strachu, poddawałam się czarowi Alp. Po odpoczynku w Zermatt, na zakończenie wyprawy, wjechałam kolejką na Klein Matterhorn. Trzy tysiące osiemset osiemdziesiąt metrów nad poziomem morza – najwyższej położona platforma widokowa w Europie. Stałam zawinięta w kurtkę, w rękawicach i czapce, chroniąc się przed mrozem i wiatrem, patrzyłam na Breithorn i masyw Monte Rosa. W przyszłe wakacje tu jestem! Nie przestraszę się lodu. Czekan i raki już mam.

Urszula Jarosz

Człowiek który uratował relikwie świętego Wojciecha

Arcybiskup Henryk Muszyński przedstawia papieżowi Janowi Pawłowi II Urbana Thelena na millenium św. Wojciecha w Gnieźnie w 1997 r.

15 lipca 2008 r. zmarł 93-letni Urban Thelen były podoficer Wehrmachtu, który w czasie II-jej wojny światowej uratował w Gnieźnie relikwie św. Wojciecha przed zniszczeniem przez Gestapo.

Urban Thelen urodził się w 1915 r. w Winden. Po wybuchu wojny skierowany został do pracy w Wojskowym Urzędzie Meldunkowym w Inowrocławiu. Thelen zaprzyjaźnił się z księdzem Paulem Mattauschem (po wojnie ksiądz pozostał w Polsce i zmienił nazwisko na Paweł Matausz). Pewnego razu kapłan poprosił Thelena o przewiezienie tajnych dokumentów wrocławskiego kardynała Adolfa Bertrama do księdza Edwarda van Blericq w Gnieźnie. Potem wielokrotnie wykonywał misję kurierską. Poprzez księdza Matausza Thelen zaopatrywał polskie rodziny w środki higieniczne i artykuły spożywcze, zaś księdzu Janowi Michalskiemu (późniejszemu biskupowi) i jego siostrze postarał się o fałszywe dokumenty. W roku 1941 ksiądz Matausz jeszcze raz poprosił Thelena o pomoc – chodziło o uratowanie relikwi świętego Wojciecha. Gestapo zmusiło księdza Blericq do opuszczenia Gniezna, tym samym relikwiom patrona groziło zniszczenie. Thelen podjął się tej ryzykownej misji i przewiózł szkatułkę ze szczątkami męczennika pociągami z Gniezna do Inowrocławia, gdzie zostały zabetonowane w

posadce w zachrystii kościoła św. Mikołaja. Po wojnie ksiądz Matausz zwrócił relikwie do Gniezna.

Przez wiele lat nie było wiadomo o czynie dzielnego żołnierza. Książka Arno Giese „Kurier Kardynała”, której promocja od-

była się 28 września 2004 r. w Gnieźnie przybliżyła ten mało znany, ale ważny w historii katedry i kultu św. Wojciecha epizod. Prawdopodobnie nigdy nie dowiedzielibyśmy się o bohaterstwie skromnego żołnierza Wehrmachtu, gdyby nie to, że Urban Thelen przeczytał artykuł Reinharda Lehmana, w którym dziennikarz wyraził zdumienie, iż małe miasteczko w Polsce, Gniezno – z pustym relikwiarzem – pretenduje do europejskiej stolicy kultu św. Wojciecha. Urban Thelen napisał sprostowanie do gazety, ponieważ to on uratował relikwie. Publikacja nabrała dużego rozgłosu i stała się nawet powodem not dyplomatycznych między ambasadą Niemiec w Polsce i ambasadą Polską w Niemczech. Arcybiskup H. Muszyński, który uczestniczył w wymianie tej dyplomatycznej korespondencji, postanowił zaprosić Urbana Thelena na uroczystości millenium śmierci św. Wojciecha do Gniezna w 1997 r. I tak zamknęło się koło historii. Były niemiecki żołnierz uratował polską świętość przed zbeszczeszczeniem i zniszczeniem, a po latach fragmenty tych uratowanych relikwii jako dar Polaków dla kościoła w Kleve złożył na ołtarzu niemieckiego kościoła Niepokalanego Poczęcia NMP (w tym właśnie kościele już od 26 lat odbywają się msze św. w języku polskim).

Hubert P.

Więcej o tym wielkim, a zarazem skromnym człowieku w książce autorstwa Arno Giese „Kurier Kardynała” oraz na stronie internetowej www.rodlo-kleve.de

© zdjęcia ze zbiorów Polonii w Kleve

6 kwietnia 2008 ostatnie spotkanie w Konsulacie Generalnym w Kolonii z Urbanem Thelenem od lewej: Władysław Pisarek, ks. Fritz Leinung, burmistrz miasta Kleve Theodor Brauer, arcybiskup Henryk Muszyński, Janusz Smehtała, Urban Thelen, Konsul Generalny RP Andrzej Kaczorowski

Einige Anmerkungen zur neuen polnischen Literatur

Wunderkinder, Dreckskerle und magische Orte

„Die Aufgabe des Romanschriftstellers ist nicht, große Vorfälle zu erzählen, sondern kleine interessant zu machen.“ Dieses Zitat des gebürtigen Danzigers Arthur Schopenhauer stellte der polnische Autor Antoni

Libera seinem viel beachteten Roman *Madame* (1998) voran – und beschrieb damit auch den Wandel der polnischen Literatur nach 1989.

Ein kurzer Rückblick: In der Zeit der staatlichen Unfreiheit vom Ende des 18. Jahrhunderts bis 1918, als die Polen ihrer Unabhängigkeit, ihres Staates und ihrer Institutionen beraubt wurden, wuchs die Aufgabe und Bedeutung der nationalen Literatur ins Unermessliche. Die (oft in die Emigration getriebenen) Schriftsteller mussten geistige und moralische Autorität sein. Das Wort des Dichters sollte nicht nur Orientierung bieten, sondern der Erhaltung der nationalen Kultur und Identität dienen.

Goldene Epoche

Nachdrücklich und auf höchstem Niveau geschah dies in der Romantik, der Goldenen Epoche der polnischen Literatur, unter **Adam Mickiewicz** und **Juliusz Słowacki**. Auch wenn sich die Literatur gegen Mitte des 19. Jahrhunderts von den romantischen Ideen abwandte, soziale und später ästhetische Fragen in den Mittelpunkt stellte – eine Neigung zur moralischen Unterweisung und patriotischen Pflicht blieb der polnischen Dichtung weiter zu eigen. Sie erstarkte wieder als Re-

aktion auf die mörderischen Verbrechen der Deutschen im Zweiten Weltkrieg und die kommunistische Bedrohung in der Volksrepublik.

Für die Rezeption der polnischen Literatur im Ausland war ihr nationaler Charakter von Nachteil. Mit den universalen Werken von Dostojewski, Goethe oder Stendhal konnten sich die Leser viel eher identifizieren als mit der polnisch-litauischen Problematik eines Mickiewicz. Nicht von ungefähr ist der bis heute meist übersetzte polnische Autor **Stanisław Lem**, der Verfasser philosophischer Science-Fiction-Romane, in denen es nicht um nationale, sondern globale gesellschaftliche Fragen geht.

Großen internationalen Erfolg verbuchten der selbst ernannte „Anti-Pole“ **Witold Gombrowicz** und **Slawomir Mrozek**, deren groteske und spöttische Werke jeglichen Patriotismus ad absurdum führen. Als bester und meistgelesener Reisereporter des 20. Jahrhunderts gilt **Ryszard Kapuściński**. In seinen atemberaubenden literarischen Reportagen berichtete er aus allen Teilen unserer Welt. Auch die Reportagen **Hanna Kralls**, die vom Schicksal der Juden und dem Umgang mit der Erinnerung an den Holocaust erzählen, sind in zahlreiche Sprachen übersetzt worden.

Flucht ins Persönliche

Nach dem Ende des Kommunismus wandelte sich nicht nur die polnische Gesellschaft, sondern auch die Literatur. Literaturhistoriker sprechen von einer Flucht aus der Geschichte ins Privat-Persönliche, was zugleich eine Umwertung der nationalen Tradition und der historischen Mythen nach sich zog. Man hatte nicht mehr

den Anspruch, kollektive historische Erfahrungen aufzuzeigen, sondern wollte die Auswirkungen auf das Schicksal des Einzelnen beleuchten.

Hier sind vor allem drei Schriftsteller der so genannten mittleren Generation zu nennen: **Paweł Huelle**, **Stefan Chwin** und **Jerzy Pilch**. Ihre Romane, Erzählungen, Essays und Feuilletons in den Jahren nach 1989 eröffnen der polnischen Literatur neue Perspektiven. Von den „kleinen Heimaten“ wird angesichts ihrer Bücher gesprochen, in denen es nicht mehr um das gesamte Polen, um das Wohl und das Leid der Nation, sondern um magische, oft in die Vergangenheit entrückte oder auch aus dem Blick eines Kindes betrachtete Orte geht.

Dort leben neben den Polen auch Deutsche, neben Katholiken auch Protestanten. Besonders Pilch macht sich explizit lustig über polnische Mythen und Traditionen. Auch ästhetisch-literarische Fragen rücken wieder stärker in den Mittelpunkt.

Exkursionen mit Geistern

Hing die polnische Dichtung lange Zeit den verlorenen Sehnsuchtsorten im Osten nach (den Grenzgebieten der *kresy*), stehen nun auch Regionen im Blickpunkt, deren teilweise deutsche Vergangenheit nicht verschwiegen wird: Gdańsk/Danzig, Wrocław/Breslau, die Sudeten und Masurien.

Auf dem Weg in die Provinz und in eine mythische Urzeit machen sich die „magischen Realisten“ **Olga Tokarczuk** und **Andrzej Stasiuk**. Ihre Bücher propagieren eine neue Tiefe, eine Heiligkeit des Ortes

Przewodniczka po Akwizgranie

po polsku i po niemiecku

Renata A. Thiele

mgr phil. germ.

Tematy wycieczek

- Akwizgran Zdrój – miasto wodami słynące
- Ratusz – pałac królów czy mieszczan?
- Akwizgran nie tylko anegdotyczny
- Śladami Karola Wielkiego i inne

T/F +49-(0)241-98 106 92 | textera@textera.de

und werden nach dem Auftritt Polens als Gastland der Frankfurter Buchmesse 2000 in Deutschland viel gelesen.

Da wandern schon einmal Geister und tote Seelen durch abgelegene Dörfer oder Wälder. Die geschilderten Erlebnisse und Erfahrungen sind radikal subjektiv. In den späteren Werken dringt Stasiuk auf seinen geografisch-metaphysischen Exkursionen immer weiter in den Osten und Südosten vor: in die Slowakei, die Ukraine, nach Rumänien und Albanien. Dort sucht und findet der Kritiker der EU ein antimo dernes Refugium.

Auftritt des Wunderkindes

Im Jahr 2002 kommt es dann zur literarischen Revolution. **Dorota Masłowska**, geboren 1983, veröffentlicht in einem kleinen Verlag *Wojna polsko-ruska pod flagą biało-czerwona/Schneeweiß und Russenrot*. Im Alter von 18 Jahren, angeblich in nur drei Monaten während des Abiturs geschrieben, brüskiert das Werk den Kulturbetrieb. Boulevardpresse und Verfechter einer „hohen Literatur“ sind entsetzt, etliche Künstler und das junge Publikum hellauf begeistert.

Der rauschhaft-paranoide Monolog eines Junkies aus den Plattenbauten mischt und frischt die polnische Literatursprache auf. Angeödet von den ewigen Debatten über den Krieg, den Kommunismus und die Tradition, lesen nun auch die Jungen wieder *literatura polska*. In ihrem 2005 mit dem Nike-Preis ausgezeichneten zweiten Buch (*Paw królowej/Die Reiherkönigin*) treibt das einzigartig begabte „Wunderkind der polnischen Literatur“ ihren Sprachwitz auf die Spitze und liefert einen 150-seitigen Rap, der die postkommunistische Gesellschaft und Medienwelt des neuen Polen entblößt.

Auch wenn im Gefolge Masłowskas unbedeutende Epigonen und Nachahmerinnen auftreten, ist die polnische Literatur nun eine andere. **Wojciech Kuczok** erhält für seinen starken Roman *Gnój/Dreckskerl*, der von familiärer Gewalt handelt und die polnische Literatursprache genial mit der schlesischen Mundart verflucht, ebenfalls den Nike-Preis. In *Ulica/Die Straße* und *Tartak/Das Sägewerk* schreibt **Daniel Odija** betörend schön über das wenig schöne Leben der Armen und Arbeitslosen.

Ślawomir Shuty erschafft den ersten polnischen Hypertext-Roman (*Blok*), der nur auf Diskette und im Netz zu lesen ist. **Michał Witkowski** (*Lubiewo*) entdeckt die Schwulen-Szene. **Marek Krajewski** Breslauer Romane etablieren den polnischen Krimi. Literarisch wenig ambitio-

WWW.POLBUCH.DE

JANUSZ LATKA

POLNISCHE VERSANDBUCHHANDLUNG

POLSKA KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA

POSTFACH 2119, 50374 ERFURTSTADT

TEL. 02235-989 373 INFO@POLBUCH.DE

DUŻY WYBÓR POLSKICH KSIĄŻEK - NOWOŚCI,
BESTSELLERY, LITERATURA FACHOWA,
ANTYKWARIAT, DVD, CD.

LISTY TYTUŁÓW WYSYŁAMY NA ŻYCZENIE

Księgarnia z tradycjami od 1984 roku

nierte Titel im Stile von *Bridget Jones* verkaufen sich bestens.

Neue Vielfalt

Die aktuelle polnische Literatur ist äußerst abwechslungsreich. Wir können Neues von der großen Nobelpreisträgerin **Wisława Szymborska** lesen oder das faszinierende *Traktat o łuskaniu fasoli/Traktat über das Bohnenenthülsen* des 1932 geborenen **Wiesław Myśliwski**. **Zbigniew Mentzel**, Jahrgang 1951, und **Janusz Anderman**, 1949 geboren, haben bedeutende Romane vorgelegt: ersterer *Wszystkie języki świata/Alle Sprachen dieser Welt* (2005), Anderman *Cały czas/Die ganze Zeit* (2006).

Für Furore sorgen dürfte die für August angekündigte Übersetzung des letzten Buches von **Andrzej Stasiuk**: *Dojczland*. Ein melancholischer, manchmal auch gehässiger, aber immer amüsanter Blick

eines Polen auf die Deutschen. **Ignacy Karpowicz** ist mit *Niehalo* (2006) ein aberwitzig-parodistischer Anti-Roman geglückt. Sein zweites Buch *Cud* aus dem Folgejahr ist eine Provokation. Nach den begeisternden Auftritten Andermans und Karpowicz' bei der „Langen Nacht der polnischen Literatur“ im April dieses Jahres in Köln, Aachen und Oberhausen sollte einer Übersetzung der beiden Autoren nichts mehr im Wege stehen.

Apropos Übersetzung: Soeben ist im Hanser Verlag eine spektakuläre neue Übertragung der *Sklepy cynamonowe* von **Bruno Schulz** erschienen. Doreen Daume zeigt mit den *Zimtläden* nun auch den deutschen Lesern, dass Bruno Schulz nicht nur der geniale Zauberer unter den polnischen Erzählern ist, sondern einer der größten Autoren der europäischen Moderne.

Mathias Schnitzler

Zza kinowego fotela Elegy oder die Kunst zu lieben – czyli powtórka ze sztuki kochania

tytuł oryginału:

Elegy, USA 2008

reżyser:

Isabel Coixet

w rolach głównych:

Penélope Cruz i Ben Kingsley

Tytuł powieści będącej podstawą filmu podoba mi się bardziej. W wersji polskiej brzmi on „Konające zwierzę”. Rozumiem też, dlaczego reżyserka z niego zrezygnowała. Gdyby nadać go tejże wersji filmowej, ktoś mógłby pomyśleć, „Ach, cóż za okropne określenie dla pięknej Penelopy Cruz!” Nic bardziej błędnego, chociaż to właśnie ona umrze pewnie po zakończeniu filmu. Tytułowe zwierzę to w powieści Philipa Rotha David Kepesh, profesor literatury, krytyk i publicysta, osoba medialna, VIP. To starzejący się i wiecznie nieustatkowany emocjonalnie pan, który preferuje tylko „czysty seks”, celebrowany od dwudziestu lat z odnoszącą sukcesy zawodowe menedżerką. Ona też boi się uczuć, choć nie dowiemy się, dlaczego. Seks jest ok – i wystarczy. Przynajmniej znają swoje imiona...

W roli profesora wspaniała Ben Kingsley. Dzięki niemu powieściowy cynik nawet budzi współczucie. Jest taki bezradny wobec miłości, która wbrew oczekiwaniom, ba, założeniom, zaczyna w nim kiełkować i zadaje kłam jego teoriom. Miłość do kogo? Oczywiście do młodej studentki Consueli, granej przez Penelopę. Można było zamiast niej wziąć jakąś biuściastą nieznaną jeszcze nikomu Kubankę, ale wtedy nie byłoby – może – tak pięknie. Inna może też nie przypominałaby tak bardzo łotyńskiej Madonny, świętej, zmysłowej i tak kruchej.

Można by zapytać, a co ona widzi w tym starszym panu? Czy zadziałał tu mechanizm „sukces jest sexy”? Możliwe. Na pewno jednak wiedziała, czego chce i znała swoje atuty. Nie wiele czyniąc, pochłone-

ła całkowicie uwagę i emocje profesora. Jego początkowe pożądanie, pozostawiło wstydlivy kolec zazdrości, której źródłem nie była seksualna rywalizacja z młodszymi mężczyznami, lecz uczuciowa – dla Kepesha to całkiem nowy świat.

Powieściowa i filmowa miłość skazana jest na zagładę. Ponieważ zasada „...i żyli długi i szczęśliwie” nie może tu zafunkcjonować i nikt by w nią też nie uwierzył, trzeba ją zakończyć – na przykład ciężką chorobą.

Czy więc warto film obejrzeć? Ależ bardzo proszę, ale najlepiej wtedy, kiedy pogoda jest bardzo, ale to bardzo deszczowa...

cinera

ADWOKACI I MEDIATORZY

LILIANE SCHIEWEK-STEINBUSCH
ze znajomością języka polskiego

„ *prawo rodzinne i prawo opiekuńcze*
prawo najmu i prawo międzynarodowe ”

tel.: +49-(0)241-50 90 52

e-mail: l.schiewek-steinbusch@t-online.de

THOMAS EUE

„ *prawo pracy*
prawo spółek handlowych
prawo handlowe i prawo spadkowe ”

tel.: +49-(0)241-50 90 51

e-mail: teue@kanzlei-eue.de

Wspólny faks: +49-(0)241-50 90 53
Wspólne biuro: Frankenstraße 6 • 52070 Aachen

Przeczytaj i zastanów się

1. Optymista ogłasza, że żyjemy w najlepszym ze wszystkich możliwych światów, a pesymista obawia się, że to może być prawda.
2. Życie nie daje nam tego, co chcemy, tylko to co ma dla nas.
3. Los jest ślepy, ale trafia bez pudła.
4. Najpraktyczniejsze jest serce dzwonu, bije tylko w uroczystych momentach.
5. Nie przechodź obojętnie obok pokusy: może się już nigdy nie pojawić.
6. Jedz z bogatymi, ale baw się z biednymi, bo oni umieją się cieszyć.
7. Każdy skarży się na swoją pamięć, a nikt nie skarży się na swój rozum.
8. Każdy człowiek ma pełne prawo do swojego zdania, po warunkiem, że zgadza się z naszym.
9. Kulturalność to lakier, który łatwo rozpuszcza się w alkoholu. G. B. Shaw

spisane z www.aforyzm.prv.pl

Auflösung vom Rätsel der Ausgabe 02/2008

SALON FRYZJERSKI DAMSKO-MĘSKI KULIK

Lütticher Straße 3
52064 Aachen
tel.: 0241 / 73 579

zapraszamy:

wtorek-piątek 9:00 – 18:00
sobota 8:00 – 14:00

W piątki i soboty prosimy o telefoniczne uzgodnienie terminu!

Grossek & Meier-van Laak

RECHTSANWÄLTE

Andreas Grossek

Rechtsanwalt

- Mietrecht und WEG-Recht
- Steuerrecht
- Strafrecht
- Vertragsrecht
- Jagd- und Waffenrecht

Maria-Theresia-Allee 29
52064 Aachen

Tel.: +49 (0)241-55 96 9-0
Fax: +49 (0)241-55 96 9-10

Nicola Meier-van Laak

Fachanwältin für Verkehrsrecht
Fachanwältin für Familienrecht

- Ordnungswidrigkeitenrecht
- Kauf- und Vertragsrecht
- Verkehrszivilrecht
- Verkehrsstrafrecht
- Familienrecht

www.kanzlei-im-suedviertel.de

Le Bon Vin

Gute Weine aus Frankreich

“Le Bon Vin” bei Copy Point

Sandkaulstraße 100, 52062 Aachen

Telefon: 0241/ 402386, Fax: 0241/ 27856

Skrzyżuj słowa!

MAŁY NIETO- PERZ	CZEŚĆ SZTUKI	BUZIAK OD PANNY	EPOKA GEOLO- GICZNA	PLATNIK W FIRMIE	AMORY GŁUSZCÓW NP. WODA UTLENIONA		UPAMIĘTNIA ZMARŁA OSOBĘ		PORT PROMOWY W SZWECJI	MIEKKI MINERAL		MODEL HYUN- DAIA		MNIEJ- SZAW TURCJI	
					LISTY OD "ZYCZ- LIWEGO"				PRIMABALERINA	NIE IKRA					
	6		15						DELEK- TUJE SIĘ		1				17
CHUCK NORRIS							STWÓRZ MITÓW OWOC					BESSA NA GIEŁDZIE		NA SZCZY- CIE ETNY	
		9			LITERA GRECKA					11					
						14			SŁOW- NICTWO						
GŁADKA TKANINA	KRÓTKIE SZKO- LENIE		RYTM SERCA		DZIEŃ, MIESIĄC, ROK		O OJCU W SZKOLE	7			18	1/100 FUNTA W ANGLII		WADA NA SZKLE	CIAŻY NA PLE- CACH
									NAZWA WARZYWA						
						16			MUZYKA EMINEMA						
PRZEWO- ZI PRZE- SYŁKI		GÓRY - KRES EUROPY					PLASKA CZAPKA	13				BARTO- SIEMCZ			5
					OBRAZU- JE STAN LIGI					19					
									WYTRAW- NY ZNAWCA						
OBAWIA SIĘ MATA		KOJA- RZYŁ W PARY					SZCZYP- TA CZEGOŚ				12	COŚ BEZOBN- NEGO			
			3					10							

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

To wszystko przeminie

Jak głosi przypowieść suficka, żył sobie raz król, którego otaczało wielu mędrców.

Pewnego ranka podczas spaceru władca wydawał się niezwykle zadumany.

– Co cię trapi, Wasza Wysokość? – spytał jeden z mędrców.

– Jestem zatrwożony – odrzekł król. – czasami przytłacza mnie smutek i czuję, że nie jestem w stanie sprostać moim obowiązkom. Innym razem upajam się władzą będącą w moich rekach. Chciałbym mieć talizman, który pozwoliłby mi osiągnąć spokój ducha.

Zaskoczeni prośbą mędracy obradowali przez wiele miesięcy, jak temu zaradzić. W końcu przyszli do króla z podarunkiem.

– Na tym talizmanie wygrawerowaliśmy magiczną formułę. Przeczytaj ją na głos zawsze wtedy, kiedy poczujesz się zbyt pewny siebie albo nadmiernie przygnębiony – rzekli mędracy. Król spojrział na upragniony przedmiot. Był to zwykły posrebrzany pierścień opatrzony napisem: „To wszystko przeminie.”

przypowieść suficka

**GALERIA
AUTORSKA
ANDRZEJA
MLECZKI**

31-018 KRAKÓW
ul. W. Jana 14
tel./faks: (+12) 421 71 04
e-mail: galeria@mleczko.pl
www.mleczko.pl

Frauen

Frauen würden noch reizender sein, wenn man ihnen in ihre Arme fallen könnte, ohne in ihre Hände zu fallen

Ambrose Bierce

Frauen sind das Paradies der Augen, das Fegefeuer des Beutels und die Hölle der Seele.

Spanisches Sprichwort

Frauen über dreißig sind die besten. Männer über dreißig sind nur zu alt, um es zu bemerken.

Jean-Paul Belmondo

Männer

Der Mann ist so beschaffen, dass er dem vernünftigsten Argument eines Mannes widersteht, aber dem unvernünftigsten Blick einer Frau erliegt.

Honoré de Balzac

Vater: ein Mann, der seinen Sohn zu einem so tüchtigen Menschen heranwachsen sehen möchte, wie er selbst gern einer geworden wäre.

Verfasser unbekannt*

Schauen Sie genau hin. Beide Bilder unterscheiden sich durch sechs Merkmale voneinander. Finden Sie sie!

Spójrz dokładnie na oba zdjęcia. Różnią się one sześcioma szczegółami. Poszukaj ich!

Gekreuzte Wörter!

Ausdehnungsbegriff	▼	Wendung um 360 Grad	Briefversand per Computer	Jahrmarktkünstler	▼	▼	Rennbahn
franz.: Straße	▶			Halbton über a	▶		
bibl. Ort	▶						Zitrusfrucht
Gebirge auf Kreta	▶			Abk.: Konto	▶		
musik. Verzierung	▶						
▶				Kehre im Kunstfliegen		spanisch: Freund	
engl.: fühlen	Skelett		Fischfett chem. Reaktionsstoff				
indischer geistlicher Lehrer	▶					Zeichen für Magnesium	
Tatkraft	▶						
▶					vorderasiat. Staat		Vor Gebirge, Landspitze
innerer Körperteil		elektr. Schalteinrichtung		Abk.: Internat. Olymp. Komitee	▶		
Sprache: eng. nah	▶					Passionspielort in Tirol	
internat. Schriftstellervereinigung	▶			Republik (Abk.) griech. Meenympe	▶		
▶							Flachs
amerik. Satellit		Schwanzwurzel von Vögeln	nicht dunkel	▶			
die Heilige Schrift	▶					Strom in Südamerika	
▶			Hauptstadt in Nordafrika		griech. Buchstabe		
Verkehrsmittel (Kurzw.)		chemisches Element, Metall					
▶					mobiles Einsatzkommando (Abk.)		Abk.: pharmaz. techn. Assistent
zerknittert		Abk.: Montag		engl.: Landkarte, Stadtplan	▶		
außerordentlich	▶						
Lotterieschein	▶			Schlange im Roman „Das Dschun- gelbuch“	▶		® s0822.1-1

Auflösung in polregio 04 • 2008

POLMARK

Sklep polski

Dzięki nam będąc w Aachen możesz się poczuć jak w Polsce!

W ofercie m. in.:

dzienniki i czasopisma z całej Polski
muzyka i filmy
słodzycze
kosmetyki
wędliny z Polski
artykuły spożywcze i gastronomiczne
wódki i piwa
karty telefoniczne
biały ser (twaróg)
pierogi

U nas możecie Państwo nadać

 paczki oraz przesyłki
wartościowe do Polski!

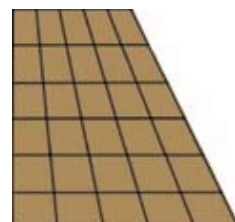
Nasz adres:
Trierer Str. 275, 52078 Aachen
tel.: 0049 (0) 2 41 - 99 79 76 1
faks: 0049 (0) 2 41 - 52 63 91
e-mail: polmark@gmx.de

Zapraszamy:
pn. - pt. 11:00 - 18:00
sobota 10:00 - 15:30

Dojazd autobusami linii: 5, 15, 25, 35, 45, 55, 65 (przystanek Schönforst)

FLIESEN PLATTEN MOSAIK FLIESENLEGERMEISTER

MERSTEIN
Meisterbetrieb

Wenn Fliesen – dann Merstein!

Tel. +49-(0)160-4551871

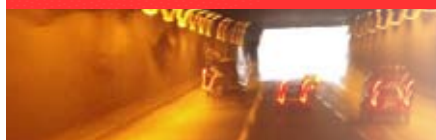
„POL – SPEED“

Internationale Transporte GmbH & Co KG

OSTEUROPA

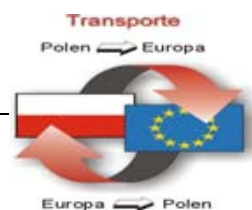
POLEN

BALTISCHE STAATEN

Trierer Str. 950
D-52076 Aachen
Jacek Kapko

TEL: +49-241-89 40 216-217
FAX: +49-241-89 40 218
Mobil: +49-173-231 09 14

info@pol-speed.de
www.pol-speed.de

USTRONIA ZDROJE DBAJĄ O ZDROWIE TWOJE

www.uzdrowisko-ustron.pl
tel. +48 033 856 50 53

